

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
KATOLICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA
Katedra fundamentální a dogmatické teologie

Pavel Malý

**Duchovní služba v ozbrojených složkách
z pohledu Policie České republiky**

Diplomová práce

Vedoucí práce: ThLic. David Bouma Th.D.

Praha 2012

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci s názvem „Duchovní služba v ozbrojených složkách z pohledu Policie České republiky“ napsal samostatně a výhradně s použitím uvedených pramenů a literatury a že jsem ji nevyužil k získání jiného nebo stejného titulu.

Souhlasím s tím, aby práce byla zveřejněna pro účely výzkumu a soukromého studia.

V Praze dne 18. dubna 2012

Pavel Malý

Bibliografická citace

Téma duchovní služba v ozbrojených složkách z pohledu Policie České republiky: diplomová práce / Pavel Malý; vedoucí práce: ThLic. David Bouma Th.D. – Praha, 2012. – 63 stran

Anotace

Diplomová práce Duchovní služba v ozbrojených složkách z pohledu Policie České republiky, se zabývá spoluprací církví sdružených v Ekumenické radě církví a České biskupské konference s Policií České republiky s ohledem na možnost zavedení trvalé duchovní služby v Policii České republiky.

Práce je rozdělena do sedmi částí, které mapují náročnost policejní práce. Její reflexi v Etickém kodexu Policie České republiky a Posttraumatickou intervenční péči. Stěžejní část se zaměřuje na možné využití duchovní služby v Policii České republiky inspirované zahraniční i tuzemskou duchovní službou v ozbrojených složkách.

Klíčová slova

Duchovní služba, Policie České republiky, Policejní kaplan, Posttraumatická intervenční péče

Počet znaků (včetně mezer): 133999

Bibliographic references

The theme of religious service in the armed forces from the perspective of Police of the Czech Republic: diploma thesis Pavel Malý; thesis supervisor: ThLic. David Bouma Th.D. – Praha, 2012. -- 63 pages

Abstract

Diploma thesis Religious service in the armed forces from the perspective of Police of the Czech Republic, deals with cooperation of Churches associated in the Ecumenical Council of Churches and in the Czech Bishops Conference with Police of the Czech Republic, with regard to the possibility of establishment a continuous religious service in the Police of the Czech republic.

The thesis is divided into seven sections which survey complexity of police work. Its reflection in the Ethic Code of the Czech Police and posttraumatic stress intervention care. The main part focuses on the possible using of religious service in the Police of the Czech Republic, inspired by both foreign and domestic religious service in the armed forces.

Keywords

Religious service, Police of the Czech Republic, Police chaplain, Posttraumatic stress intervention care

Number of characters (including gaps): 133999

Poděkování

Především děkuji svému vedoucímu této práce, ThLic. Davidovi Boumovi, Th.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení při zpracování této práce.

Dále pak děkuji všem přátelům, kteří mi poskytli důležité informace a literaturu ke zpracování této diplomové práce.

Zvláštní dík pak patří mé drahé ženě Janě, za její nesmírnou trpělivost, laskavost a podporu po celou dobu mého studia.

Obsah

ÚVOD.....	7
1 Policie České republiky - PČR	8
1.1 Vznik současné Policie České republiky	8
1.2 Úkoly Policie České republiky	11
2 Etika v Policii České republiky	14
3 Vlastní výkon služby policisty v PČR s reflexí z vlastní zkušenosti.....	23
3.1 Policejní psychologové	24
3.2 Posttraumatická intervenční péče o policisty - PIP.....	27
4 Křesťanská policejní asociace - KPA	33
4.1 Ustanovení KPA	34
4.2 Ustanovení první oblastní skupiny KPA.....	36
4.3 Význam KPA	37
5 Duchovní služba v policii v USA a v Evropských zemích.....	39
5.1 Mezinárodní konference policejních kaplanů - ICPC.....	39
5.2 Americká asociace policejních kaplanů	42
5.3 Duchovní služba v Policii Slovenské republiky	43
5.4 Duchovní služba v Policii Spolkové republiky Německo	44
6 Armáda České republiky – AČR	46
6.1 Stručná historie vzniku Armády České republiky	46
6.2 Historie vzniku Duchovní služby v Armádě České republiky.....	48
6.2.1 Hlavním úkolem Duchovní služby v AČR je zejména:	51
6.2.2 Náplň práce vojenského duchovního v Armádě České republiky:.....	52
6.2.3 Etika vojáka Armády České republiky	53
6.2.4 Modlitby vojáků v Armádě České republiky	54
Závěr.....	60
Použitá literatura	61
Přílohy	64

ÚVOD

Policista v rámci svého služebního zařazení řeší různá méně či více závažná protiprávní jednání, jako jsou např. drobné krádeže, slovní rozepře, vraždy, podezřelá úmrtí, rituální sebevraždy, loupeže, vydírání, znásilnění, hromadné smrtelné nehody, zneužívání dětí, apod. Téměř každodenně se během výkonu své služby dostává do náročných situací, kdy dochází k ohrožení jeho vlastního života, nebo života jeho kolegy. Policista slouží se zbraní a dle mezí zákona je oprávněn ji použít. Následkem může být zmaření života osoby, proti níž koná zákrok, nebo dokonce jeho vlastního života. Všechny tyto situace mohou mít silný dopad na jeho psychiku a zcela jistě vedou k úvahám o smyslu života, utrpení a následnému prověřování morálně etických hodnot naší společnosti.

V současnosti nejdostupnější možná pomoc, kterou mu může zaměstnavatel poskytnout, je odborná pomoc policejního psychologa. Tento postup ovšem nebývá přijímán s důvěrou a rozhodně nepostihne celý duchovní rozměr osobnosti člověka. Pokud policista odmítne odbornou pomoc policejního psychologa, tak již nemá ve svém zaměstnání jinou možnost řešení své obtížné situace. Sice v rámci Posttraumatická intervenční péče v rámci Policie ČR působí několik duchovních, ale vzhledem k tomu, že působí pouze jenom jako dobrovolníci nad rámec svých každodenních povinností, nemají možnost dlouhodobě a cíleně ovlivnit smýšlení a rozhodování policistů zevnitř.

Cílem této práce je zjištění a objasnění potřeby či přínosu zavedení stálé duchovní služby v Policii ČR. K tomuto zjištění bych chtěl dojít metodou komparace běžně dostupných zdrojů odborné literatury a oficiálních internetových zdrojů, analýzou kvalitativních dat získaných prostřednictvím mého zúčastněného pozorování v pracovní pozici vyšetřovatele Policie ČR a formou narativních rozhovorů se zainteresovanými kvalifikovanými osobami.

V úvodu práce se seznámíme se zřízením Policie ČR, jejími úkoly pro společnost a vytvořením etického kodexu Policie ČR. Dále se budeme zabývat náročností výkonu služby policisty v České republice a dosavadními možnostmi pomoci policistům při zažití extrémní situace. Hlavní část diplomové práce se zaměřuje na možné využití duchovní služby v Policii ČR inspirované zahraniční i tuzemskou duchovní službou v ozbrojených složkách.

1 Policie České republiky - PČR

Policie České republiky je jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor zřízený zákonem České národní rady ze dne 21. června 1991, který slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku, chránit veřejný pořádek a předcházet trestné činnosti. Plní rovněž úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, předpisy Evropských společenství a mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu České republiky.¹

1.1 Vznik současné Policie České republiky

Policie České republiky vznikla dne 15. července 1991, kdy schválila Česká národní rada zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky. Policie ČR vznikla z dosavadních českých složek Sboru národní bezpečnosti - SNB, které působily v Československu před rokem 1989, a stala se všeobecným bezpečnostním sborem České republiky. Stejně tak již o více než čtyři měsíce dříve vznikl ze slovenských složek Sboru národní bezpečnosti Policejní sbor Slovenské republiky, který na Slovensku plnil obdobné úkoly jako v České republice Policie ČR. Kromě těchto sborů fungovaly v Československu ještě federální bezpečnostní složky, z nichž nejdůležitějším byl Sbor národní bezpečnosti, který se vznikem Policie ČR stal sborem výlučně federálním. Dnem 27. srpna 1991 byl přeměněn na Federální policejní sbor. Označením policie bylo navázáno na předválečné československé pozitivní právo. O policejní úkoly se v Československu dělily především uvedené tři sbory. Policie České republiky byla podřízena Ministerstvu vnitra ČR. Vrcholným útvarem vzniklým z dosavadního Hlavního velitelství Veřejné bezpečnosti - VB bylo Policejní ředitelství v čele s policejním ředitelem podřízeným českému ministru vnitra. Na řízení a zabezpečování policie se však podílely i útvary bezpečnostního úseku Ministerstva vnitra České republiky. Všeobecnými územními útvary byly správy krajů a okresní, městská a obvodní ředitelství. Tyto útvary vznikly z dosavadních správ Veřejné bezpečnosti krajů a okresních správ Veřejné bezpečnosti. Některé služby pak byly dále organizovány v rámci celorepublikových útvarů, zvláštních územních útvarů nebo základních útvarů. Kategorie základních útvarů zanikla již v roce 1992 a tyto útvary se staly součástí správ krajů nebo okresních ředitelství. Při svém vzniku Policie ČR disponovala správní službou, zabývající se především agendou občanských a zbrojních průkazů, službou pořádkové policie, službou dopravní policie, službou kriminální policie,

¹ Srov. Zákon číslo 273/2008 Sb., O policii české republiky.

službou ochrany ekonomických zájmů, službou ochrany ústavních činitelů, kriminalisticko-technickou a expertizní službou a vyšetřovací službou.²

Po rozdělení Československa dnem 1. ledna 1993 převzala Policie ČR i agendu zrušeného Federálního policejního sboru. Tak byla rozšířena působnost služby kriminální policie, služby ochrany ekonomických zájmů (protikorupční služby), kriminalisticko-technické a expertizní služby, vyšetřovací a ochranné služby. Novými službami, převzatými od federální policie, se stala letecká služba, služba rychlého nasazení a služba cizinecké a pohraniční policie. Dnem 1. ledna 1994 byla do Policie ČR převedena z resortu dopravy Železniční policie České republiky, a vznikla tak nová služba železniční policie. V letech 2000 a 2001 přišla policie o řadu správních agend, zejména v oblasti silničního provozu, občanských průkazů a cestovních dokladů.³

Rozsáhlá novelizace trestního řádu měl značný dopad na strukturu policie, v důsledku níž došlo od 1. ledna 2002 ke sloučení kriminální, protikorupční a vyšetřovací služby do služby kriminální policie a vyšetřování. Změna přinesla zrušení institutu procesně samostatného vyšetřovatele a úřadů vyšetřování.⁴

Se vstupem České republiky do Schengenského prostoru v roce 2007 byla prakticky odbourána ochrana pozemních státních hranic, což znamenalo transformaci služby cizinecké a pohraniční policie na službu cizinecké policie.

Základní principy Shengenu⁵

1. Možnost volně překračovat státní hranice uvnitř schengenského prostoru na jakémkoliv místě, kdykoliv a bez hraničních kontrol.
2. Volný průjezd přes bývalé hraniční přechody uvnitř schengenského prostoru, a to bez dopravních omezení vztahujících se k hraničním kontrolám.
3. Právo na volný pohyb uvnitř schengenského prostoru, a to s platným občanským průkazem či cestovním pasem.
4. Společný zesílený systém kontroly vnějších hranic schengenského prostoru, důkladná kontrola občanů z nečlenských států.
5. Možnost dočasného obnovení hraničních kontrol v případě ohrožení veřejného pořádku nebo bezpečnosti státu.

² Srov. Kolektiv autorů: 20 let Policie České republiky, <http://www.policie.cz/clanek/20-let-policie-ceske-republiky.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d> (01.12.2011)

³ Srov. Tamtéž

⁴ Srov. Tamtéž

⁵ Srov. Portál Policie.cz, Základní principy shengenu, <http://www.policie.cz/clanek/zakladni-principy-shengenu.aspx> (01.12.2011)

6. Sjednocení procesu a podmínek pro udělování víz, vzájemné konzultace členských států při rozhodování o udělení víza, zavedení jednotného schengenského víza
7. Na mezinárodních letištích odstranění hraničních kontrol pro lety uskutečňované uvnitř schengenského prostoru
8. Zajištění standardů ochrany osobních údajů
9. Vytvoření a provozování Schengenského informačního systému pro výměnu informací v rámci schengenského prostoru (pátrání po osobách, věcech, boj s nelegální migrací apod.)
10. Zajištění policejní spolupráce v rámci schengenského prostoru při prevenci a objasňování trestných činů, v oblasti právní pomoci, vydávání osob a předávání odsouzených, urychlení a usnadnění justiční spolupráce

V letech 2007 a 2008 byly provedeny některé změny v územní působnosti správ krajů, které připravovaly policii na změnu její územní organizace. Dnem 1. ledna 2009 nabyl účinnosti nový zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, který završil reformu policie a přinesl některé zásadní změny v postavení jejích součástí. Správy krajů byly nahrazeny krajskými ředitelstvími, jejichž územní obvody byly nově vymezeny obvody jednoho, dvou či tří samosprávných krajů při zachování počtu osmi útvarů. Okresní ředitelství byla zrušena a začleněna do krajských ředitelství. Obvodní a městská ředitelství zůstala v redukované podobě zachována. Mezi službami přibyla pyrotechnická služba a služba pro zbraně a bezpečnostní materiál, dosavadní služba správních činností. Naopak služba železniční policie byla zrušena, neboť již v letech 1998 a 2006 její pracoviště splynula se složkami služby pořádkové policie.⁶

Novelizací starého zákona číslo 283/1991 Sb. o Policii České republiky v podobě nového zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky byla stanovena jako primární role Policie ČR předcházet, odvracet, odhalovat, objasňovat a ve vymezené míře i trestat porušení práva.⁷

Policie České republiky je podřízena ministerstvu vnitra. Tvoří ji policejní prezidium, útvary s celostátní působností jako je např. útvar pro odhalování organizovaného zločinu a národní protidrogová centrála, dále krajská ředitelství policie a útvary zřízené v rámci krajských ředitelství. Zákon zřizuje 14 krajských ředitelství policie. Jejich územní obvody se shodují s územními obvody 14 krajů České republiky.

⁶ Srov. Kolektiv autorů, 20 let Policie České republiky, <http://www.policie.cz/clanek/20-let-policie-ceske-republiky.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d> (01.12.2011)

⁷ Srov. ŠKODA, J., VAVERA, F., ŠMERDA, R., *Zákon o policii s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. s. 23-24.

Úkoly Policie ČR plní v současné době cca 40 000 policistů a cca 10 000 občanských zaměstnanců policie.⁸

1.2 Úkoly Policie České republiky

Mezi hlavní úkoly Policie ČR patří plnění činností ve věcech ochrany veřejného pořádku, vnitřní bezpečnosti státu, ochrany života, zdraví a majetku osob. Z hlediska správní teorie vykonává především dozor, a to tzv. dozor pořádkový a zásahovou činnost, kterou typicky uskutečňuje zejména faktickými pokyny a bezprostředními zásahy směřujícími k odvrácení nebezpečí, které ohrožuje nebo poškozuje právem chráněný zájem.⁹

Policie České republiky plní tyto úkoly:¹⁰

- a) chrání bezpečnost osob a majetku,
- b) spolupůsobí při zajišťování veřejného pořádku, a byl-li porušen, činí opatření k jeho obnovení,
- c) vede boj proti terorismu,
- d) odhaluje trestné činy a zjišťuje jejich pachatele,
- e) koná vyšetřování o trestných činech,
- f) zajišťuje ochranu státních hranic ve vymezeném rozsahu,
- g) zajišťuje ochranu ústavních činitelů České republiky a bezpečnost chráněných osob, kterým je při jejich pobytu na území České republiky poskytována osobní ochrana podle mezinárodních dohod,
- h) zajišťuje ochranu zastupitelských úřadů, ochranu sídelních objektů Parlamentu, pokud zákon nestanoví jinak, prezidenta republiky, Ústavního soudu, ministerstva zahraničních věcí, ministerstva vnitra a dalších objektů zvláštního významu pro vnitřní pořádek a bezpečnost, které určí vláda na návrh ministra vnitra; rovněž zajišťuje ochranu objektů, pro které taková ochrana vyplývá z mezinárodní dohody, kterou je Česká republika vázána,
- i) dohlíží na bezpečnost a plynulost silničního provozu a spolupůsobí při jeho řízení,
- j) odhaluje přestupky,
- k) projednává přestupky, pokud tak stanoví zvláštní zákon,

⁸ Srov. Portál policie.cz, O nás – Policie České republiky, <http://www.policie.cz/clanek/o-nas-policie-ceske-republiky-policie-ceske-republiky.aspx> (5.1.2012)

⁹ Srov. MATES, P., ČECHMÁNEK, B., HROMÁDKA, M., KRAMÁŘ, K., RAJMAN, J., *Policejní právo. Právní předpisy s komentářem*. 2. vydání. Praha: Linde, 2004, s. 10.

¹⁰ Srov. Zákon o Policii České republiky, § 2

- l) vede evidence a statistiky potřebné pro plnění svých úkolů,
- m) vyhláší celostátní pátrání; přitom je oprávněna zveřejňovat údaje nezbytné k identifikaci hledaných osob,
- n) na základě vyznamenání orgány Vězeňské služby České republiky provádí úkony související s bezprostředním pronásledováním osob, které uprchly z výkonu vazby nebo z výkonu trestu odnětí svobody,
- o) zadržuje svěřence s nařízenou ústavní nebo uloženou ochrannou výchovou, kteří jsou na útěku, a spolupůsobí při jejich vyhledávání,
- p) zajišťuje pohotovostní ochranu jaderných zařízení, která určí vláda České republiky, a podílí se na fyzické ochraně jaderného materiálu při jeho přepravě podle zvláštního zákona,
- q) kontroluje doklady o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla podle zvláštního právního předpisu.

Policie plní rovněž úkoly státní správy, úkoly při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku, které jí ukládají příslušné orgány obcí za podmínek stanovených zvláštními předpisy. Páchání trestných činů policistů dokumentuje a zjišťuje útvar ministerstva pro inspekční činnost, který je přímo řízený ministrem vnitra.

Zákon o policii svěřuje policistům významná oprávnění a efektivní nástroje k realizaci úkolů. Při jejich plnění policie různě zasahuje do lidských práv a svobod. V této souvislosti nelze opomíjet, že tyto zásahy mají své principiální limity, které umožňují posouzení, zda postupem policie není do těchto práv a svobod vstupováno nad povolenou míru.¹¹ Základem pro toto posouzení je Evropská úmluva o lidských právech a Český ústavní pořádek. Evropská úmluva vychází z několika zásadních principů, jako jsou například:

- a) práv z Evropské úmluvy požívá každý, kdo podléhá jurisdikci smluvního státu této úmluvy, v našem případě jurisdikci České republiky. Výjimky z tohoto principu nelze činit z důvodu náboženství, politického přesvědčení apod.,
- b) ani protiprávní jednání nezbavuje fyzickou osobu práva, aby s ní policie zacházela tak, jak Evropská úmluva stanoví. Práva obsažená v Evropské úmluvě jsou totiž nezczizitelná,

¹¹ Srov. ŠKODA, J., VAVERA, F., ŠMERDA, R., *Zákon o policii s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. s. 28.

- c) orgán veřejné moci musí dodržovat princip zákonnosti svého jednání. Zákrok policisty nebo jiný úkon musí být proto vždy proveden tak, aby byl v souladu s právem.¹²

¹² Srov. ŠKODA, J., VAVERA, F., ŠMERDA, R., *Zákon o policii s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. s. 28.

2 Etika v Policii České republiky

Etika má několik možných definic v širším i užším smyslu. Můžeme o etice říci, že definuje co je dobré a špatné. Jaké jsou morální zásady a hodnoty. Jakými pravidly se řídí jednání členů určité profese či morální kvalita určitého jednání. V současné době legislativní vymezení zákona, ve kterém je ustanovený postup a pravomoci při jejím prosazování ve výkonu funkce orgánů v trestním řízení, představuje jen jeho rámec a vytváří podmínky. Avšak pro výkon orgánů činných v trestním řízení, který má být efektivní a správný, nestačí zákon, je potřeba brát na zřetel každého jednotlivého příslušníka, tedy reprezentanta zákona.¹³

Etika je obecný obor. Pro policii konkrétně jsou celkově brány jiné základy etiky nežli např. pro lékaře, právníky, či soudce. Navíc pro lékaře speciálně platí určité výklady etiky výkonu povolání v celém světě dost podobné. Pro policisty jsou rozdíly ve výkladu mnohem větší. Záleží rovněž na tradici v určité zemi dle naturelu, postavení jednotlivce či celé skupiny. Při návštěvě lékaře a právníka předpokládáme automaticky velkou důvěru v tuto autoritu a dále očekáváme, že bude náš vlastní případ řešen jako důvěrný, individuální a zcela ojedinělý. Lékař a právník posoudí konkrétní případ a obtíže dle svých znalostí, zkušeností a nejlépe, jak to sám umí. Zvláště lékař přitom má jakoby automaticky důvěru již tím, že se mu se svými potížemi, bolestmi, utrpením vůbec svěříme. A je velmi běžné, že vše zůstane lékařským tajemstvím mezi všemi zúčastněnými. Tato tzv. osobní, skupinová a profesionální etika má pro medicínu a práva dopad jiný. Obecně můžeme říci, že lékaři a právníci dlouho studují. Relativně dlouho získávají praxi a pak teprve léčí a řeší právní případy. Lékař má v popisu práce např. zkoumat krev, reflexi, reakce pacienta. Touto svojí lékařskou praxí se neustále zdokonaluje. Ve své profesi je neustále v kontaktu s pacienty, kteří potřebují pomoci. Lékaře si většinou všichni ve společnosti váží, protože každý člověk je jeho potenciálním pacientem nebo klientem. Zkrátka nikdo neví dne ani hodiny, kdy zrovna jeho umění, zkušenost a znalosti bude potřebovat. Služby policisty vyhledávány příliš nejsou. Pokud se běžnému člověku něco stane tak to kolikrát dává policistovi stejně za vinu, neboť se domnívá, že tomu mohl nějakým způsobem zabránit. Policista je pak vystaven různému tlaku nejen na své jednání, ale i na jednání okolí. Záleží na společenském charakteru přečinu, na jeho vnímání veřejností a v neposlední řadě na postavení člověka samotného.¹⁴

¹³ DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J., *Policie a profesní etika se zaměřením na etický kodex Policie České republiky*. Praha: Střední policejní škola Ministerstva vnitra v Praze, 2003, s. 4

¹⁴ Srov. tamtéž s. 4-5.

Police je institucí, jejímž posláním je udržovat řád a pořádek ve společnosti, v případě nutnosti i s použitím síly. Etika je naproti tomu filozofická disciplína, která se zabývá problematikou dobra a zla.¹⁵

Policejní etika patří do skupiny profesních etik, která je nejčastěji definována jako soustava vybraných hodnot, norem, principů a povinností, jejichž posláním je přispívat k formování specifického typu chování, rozhodování a jednání, žádoucího pro danou profesi.¹⁶

Policejní etika by měla být nástrojem, který by měl napomoci k tomu, aby byla nalezena cesta jak vykonávat policejní práci jako povolání, které se řídí nejen služebními předpisy. Důležité v policejní práci jsou právě etické normy, hodnoty a principy, které by měli umožnit policii a jejím příslušníkům k vytváření lepších vztahů s veřejností. Policejní etika zprostředkovává určitý náhled na to, jaká by policejní práce měla být a jakými pravidly a hodnotami by se měla řídit. Jejím úkolem je nacházet odpovědi na otázky, jaké morální normy jsou v policejní práci žádoucí a proč. Z čeho jejich závaznost pramení a stanovovat podmínky jejich akceptování a osvojování jako závazných vzorů chování. Ve vztahu k praxi představuje policejní etika soubor norem, které regulují chování a jednání policistů v různých situacích, kdy se jedná o žádoucí chování, které společnost od policie očekává.¹⁷

Klíčové hodnoty policejní profese musí klást především důraz na osobní odpovědnost policisty za chování a rozhodování ve službě, na poctivost, na čestnost, na věrnost, na spolehlivost a na respekt k ostatním. Lidský život a důstojnost člověka představují nejvyšší hodnoty policejní profese. Police se musí chovat k občanům s úctou, respektem a musí být bezúhonná. Policista musí ctít a respektovat zákony a musí mít snahu o osobní a profesionální růst. Policisté jsou odpovědní sobě navzájem i občanům, kterým slouží, musí se podílet na týmové spolupráci a tak dosahovat společných úspěchů. Police se musí podílet na aktivním řešení komunity, ve které působí. Policista vykonává důležitou práci pro společnost a to mu musí přinášet uspokojení. Tyto hodnoty by měl policista ctít ve svém profesionálním i soukromém životě a měl by dbát na jejich dodržování. Měl by tak činit nejen proto, že je to součástí profesní etiky, ale hlavně proto, že to od něho očekává společnost, které se zavázal sloužit.¹⁸

V profesním chování policisty by mělo platit jednoduché pravidlo. A to důsledné dodržování služebních předpisů a zákonů. Je pravdou, že vyhlášky, prováděcí předpisy

¹⁵ Srov. HERZOGOŤ, Z., *Etické principy policejní práce*, měsíčník min. vnitra, policista 4/2002

¹⁶ Srov. NESVADBA, P., *Policejní etika*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. s. 149.

¹⁷ Srov. HERZOGOŤ, Z., *Policejní etika*, Praha 2003, s 114-115.

¹⁸ Srov. tamtéž, s 129-131.

a rozkazy pro policisty se tvoří velmi rychle a někdy za pochodu. Mnohdy zkušený právník nebo policista ani neví, jaká varianta je v té správné chvíli platná a jaký předpis platí, či neplatí. Pro policistu je profesní etický rozvoj určen jako složitý koncepční, psychologický a sociologický proces probíhající v souladu s principy lidských práv. Domnívat se, že zneužití pravomoci je pouze selhání ve smyslu nedodržení předpisů, není v celé realitě ve shodě se složitostí života a s nejasností policejní praxe. V průběhu policejního výcviku by si policisté měli vytvořit určitý rozsah profesních strategií pro vyrovnání běžných i méně častých každodenních konfliktů. Je jednou z mála jasných věcí, že jen cestou vhodně zaměřeného profesionálního rozvoje se dá vyrovnat s mimořádnými etickými problémy v každodenní praxi.¹⁹

V současné době vzrůstá význam a potřeba neustálého rozvíjení etického rozměru osobnosti policisty v souvislosti se změnou kvalitativních požadavků na policejní práci při přechodu od totalitní k demokratické společnosti.²⁰

Policejní etika je neustále v rozvoji. Je to dáno hlavně stále hlubší integrací ČR do euroatlantických struktur. Společnost očekává od policistů stále větší profesionalitu. Policejní činnosti jsou stále složitější, přičemž jsou kladeny nároky na kvalitu, ale taktéž na kvantitu. Policie působí stále v nových etnických, sociálních a náboženských prostředích.²¹

Policejní etika by měla stanovit základní etické hodnoty a normy pro optimální výkon policejní služby. Na těchto základech by mělo být postaveno praktické rozhodování policistů v konkrétních situacích. Hledat a ujasňovat etické aspekty rozhodujících policejních činností. Měla by se zabývat řešením morálních dilemat policisty a následně vytvářet možnosti pro jeho sebehodnocení a sebeovládání. Celkově by měla policejní etika policistu vést k prohloubení jeho morální odpovědnosti. A to nejen ke společnosti, ale i ke svým kolegům, nadřízeným a hlavně k němu samotnému. Největší potíží spočívá v tom, že policejní etika není v Policii ČR příliš akceptována. Právě proto, by bylo velice vhodné, aby se policista morálně identifikoval s etickým rozměrem Policie ČR a tak jej zařadil do své odborné způsobilosti. Jako tomu je např. při znalosti práva a celkově tělesné způsobilosti.²²

Nezbytnost možného posílení etické složky policisty si uvědomuje jak vedení Ministerstva vnitra České republiky, tak i vrcholové vedení Policie ČR. Neustále probíhá

¹⁹ Srov. DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J., *Policie a profesní etika se zaměřením na etický kodex Policie České republiky*. Praha: Střední policejní škola Ministerstva vnitra v Praze, 2003, s. 5-6

²⁰ Srov. NESVADBA, P., *Policejní etika*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. s. 152.

²¹ Srov. tamtéž

²² Srov. tamtéž, s. 153

mezinárodní spolupráce k vytváření Etického kodexu Policie ČR. Byla zřízena „Etická komise Policie České republiky“ jako poradního orgánu, který garantuje policejnímu prezidentovi realizování etického kodexu. Na základě vlastních činností Policie ČR pak pečuje o rozvoj profesní etiky v Policii ČR.²³

Ministerstvo vnitra a Policejní prezidium vydává interní rozkazy, které se přímo policejní etikou zabývají. Pořádají různé odborné konference s účastí nejen policejních odborníků, kteří publikují v policejních sbornících. Výuka etiky je aktivně provozována na vyšších a středních policejních školách a na Policejní akademii ČR. Tyto aktivity jsou zajisté chvály hodné a naprosto podnětné. Nicméně v těchto aktivitách jsou i negativní stránky. Nemají jasně dané cíle. Jsou zaměřené na policisty jako jednotlivce. Hlavní etické aspekty by se měly dotýkat Policie ČR jako celku. Pokud se práce policistů na všech úrovních zařazení u Policie ČR změní, tak je zřejmé, že se změní i chování všech policistů.²⁴

Kvalitní výkon policejní služby je závislý na tom, jak kvalitní a schopný je každý konkrétní policista, který by měl tedy být dostatečně morálně pevný a dostatečně eticky vzdělaný. Pomyslnou principiální kostru policejní etiky tvoří v současné době právě Etický kodex Policie České republiky, který byl vydán Rozkazem policejního prezidenta v lednu roku 2009.²⁵

Níže uvedený Etický kodex Policie ČR není všemi přijímán úplně bez výhrad. Neustále se vytváří a jeho současná podoba je v následujícím znění.²⁶

Příslušníci Policie České republiky, vědomi si svého poslání, spočívajícího ve službě veřejnosti, založeného na úctě a respektu k lidským právům, vyjadřují následující principy, jež chtějí sdílet a dodržovat.

1. Cílem Policie České republiky je

- a) chránit bezpečnost a pořádek ve společnosti,
- b) prosazovat zákonnost,
- c) chránit práva a svobody osob,
- d) preventivně působit proti trestné a jiné protiprávní činnosti a potírat ji,
- e) usilovat o trvalou podporu a důvěru veřejnosti.

²³ Srov. *Rozkaz policejního prezidenta č. 1/2009, o profesní etice Policie České republiky, čl. I.*

²⁴ Srov. NESVADBA, P., *Policejní etika*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009. s. 151-157.

²⁵ Srov. *Rozkaz policejního prezidenta č. 1/2009, O profesní etice Policie České republiky.*

²⁶ Srov. Policie ČR, *Etický kodex Policie České republiky*, <http://www.policie.cz/clanek/eticky-kodex-policie-ceske-republiky.aspx> (6.1.2012)

2. Základními hodnotami Policie České republiky je

- a) profesionalita,
- b) nestrannost,
- c) odpovědnost,
- d) ohleduplnost,
- e) bezúhonnost.

3. Závazkem Policie České republiky vůči společnosti je

- a) prosazovat zákony přiměřenými prostředky s maximální snahou o spolupráci s veřejností, státními a nestátními institucemi,
- b) chovat se důstojně a důvěryhodně, jednat se všemi lidmi slušně, korektně a s porozuměním a respektovat jejich důstojnost,
- c) uplatňovat rovný a korektní přístup ke každé osobě bez rozdílu, v souladu s respektováním kulturní a hodnotové odlišnosti příslušníků menšinových skupin všude tam, kde nedochází ke střetu se zákony,
- d) při výkonu služby jednat taktně, korektně a vhodně uplatňovat princip volného uvážení,
- e) používat donucovacích prostředků pouze v souladu se zákonem; nikdy nezacházet s žádnou osobou krutě, nehumánně či ponižujícím způsobem,
- f) nést odpovědnost za každou osobu, která byla omezena Policií České republiky na osobní svobodě,
- g) zachovávat mlčenlivost o informacích zjištěných při služební činnosti,
- h) zásadně odmítat jakékoliv korupční jednání, netolerovat tuto protizákonnou činnost u jiných příslušníků Policie České republiky, odmítnout dary nebo jiné výhody, jejichž přijetím by mohlo dojít k ovlivnění výkonu služby,
- i) zásadně se vyhýbat jakémukoliv jednání, které by mohlo být střetem zájmů

4. Závazkem vůči ostatním příslušníkům Policie České republiky je

- a) usilovat o otevřenou a partnerskou spolupráci,
- b) dbát, aby vztahy byly založeny na základě profesní kolegiality, vzájemné úcty, respektování zásad slušného a korektního jednání; jakékoliv formy šikanování a obtěžování ze strany spolupracovníků či nadřízených jsou vyloučeny,
- c) netolerovat ani nekryt podezření z trestné činnosti jiných příslušníků Policie České republiky a trestnou činnost neprodleně oznámit; stejně tak netolerovat ani jiné

jejich protiprávní jednání či jednání, které je v rozporu s Etickým kodexem Policie České republiky.

5. Osobním a profesionálním přístupem příslušníků Policie České republiky je

- a) nést osobní odpovědnost za svoji morální úroveň a svůj profesionální výkon,
- b) chovat se bezúhonně ve službě i mimo ni tak, aby důstojně reprezentovali Policii České republiky svým jednáním, vystupováním i zevnějškem.

Každý příslušník Policie České republiky, který jedná v souladu se zákonem a Etickým kodexem Policie České republiky, si plně zaslouží úctu, respekt a podporu společnosti, jejíž bezpečnost chrání i s nasazením vlastního života.

Policie ČR má tedy svůj etický kodex, který slouží ke vzdělávání policistů. Někteří policisté jsou toho názoru, že etický kodex není u Policie ČR opodstatněn. Je to pro ně pouze další rozkaz, který musí pouze podepsat. Ostatní policisté zase v etickém kodexu vidí opodstatnění a tak dochází k vzájemným diskuzím a to nejen mezi policisty, ale i s veřejností.²⁷ Je pravdou, že někteří nadřízení policistů po nich požadují pouze podepsání a tedy seznámení s etickým kodexem a dále se jim nezabývají. V případě nějakého prohřešku policisty potom etický kodex slouží k oficiálnímu nátlaku nadřízeného policisty na podřízeného policistu.²⁸

Za nejstarší etický kodex můžeme považovat desatero Božích přikázání, které obecně formuluje etické zákony. Každý člověk a hlavně policista by se měl těmito přikázáními řídit. Obecné etické učení stanoví základní principy etiky. Sem patří svědomí, svoboda vůle, norma, mravní nárok a zákon. Pokud člověk koná v souladu s mravním nárokem záporně, pak se dopouští hříchu. Další utvrzování vede k neřesti. Naopak kladné jednání v souladu s mravním nárokem je ctností.²⁹

Každý jednotlivý člen policejního sboru by měl ihned od počátku výcviku mít jasno v hodnotových konfliktech, v rozdílu hodnotových systémů v rámci praxe. Mnoho problémů v policejní praxi je právě v konfliktu hodnot. Zcela zásadní je vyhodnotit nedostatky tradičních strategií při zvládnutí situací v praxi. Procvičovat a iniciovat efektivní systém kontroly a týmového řízení, kde každý má svůj úkol a cíl, je za něj hodnocen a může tak lépe etickým problémům čelit. Tento postup by měl pomoci vyřešit odlišnosti

²⁷ Srov. GALAŠ, R., *Vznik Etického kodexu Policie ČR a jeho místo v oblasti motivace*. In Sborník článků z 2. ročníku mezinárodní vědecké konference Zvládnutí extrémních situací 18. – 20. 11.2009, Praha, s. 13-15.

²⁸ Srov. NESVADBA, P., *Policejní etika*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009. s. 210.

²⁹ Srov. BROŽ, V.: *Morální teologie*. (skripta) Hradec Králové 2005.

mezi požadavky formálních systémů a neformální kulturou, jenž má velmi významný vliv na profesionální chování. Změny v chování mají dlouhodobý charakter a představují proces nezbytný pro jasné pochopení kultury policejní praxe. Profesní výcvik má zcela jasně zadat do jednání obecně použitelné strategie pro čerpání v situacích, které se obtížně řeší a jsou v dnešní době velmi časté. Hodnocení organizačních jednotek policie je velmi silně zaměřeno na efektivitu policejní práce a měření výkonnosti. To už samo o sobě zcela likviduje a ignoruje morální a etický rozměr. Zcela logický rozpor mezi výkonem, morálkou a etikou je pro možné zneužití pravomoci zahrnován do všech právních a disciplinárních řízení. Revize provinění se může zaměřovat na porovnávání individuální a kolektivní viny. Velmi zřídka se „zdraví“ policejní organizace posuzuje v etické a morální úrovni na základě standardů lidských práv.³⁰

Policie na celém světě je pod tlakem jak profesionálním, tak společenským. Policista by měl jednat profesionálně, mravně a v souladu se zákonem. Policejní praxe je ovšem samozřejmě ovlivněna mocenskou povahou již ve své podstatě. Na druhé straně je nutné dodržovat zákony a prosazovat je za správného a přiměřeného využívání pravomocí polici svěřených. Zákon nelze prosazovat způsobem svévolným, nezákonným, diskriminačním. Policisté mají nejen znát své pravomoci svěřené zákonem, ale musejí si být opravdu vědomi škodlivých a někdy až potenciálně korumpujících důsledků svého počínání. Při prosazování zákona se policie dostává do zcela opačných rolí k veřejnosti, která ji z daní vlastně financuje a které mají sloužit. Policisté mají porušení zákona zabránit nebo jednat až po jeho porušení. Rozpor v situaci, kdy si policista proti případnému narušiteli zákona připadá jako bezmocný v rámci stávajících možností a povinností v rámci zákona je ale zcela základní pro vymezení role strážce zákona a jejího narušitele. Tento morální aspekt je právě to, co odlišuje člověka zákon chránící a prosazující a člověka páchající trestný či jiný závažný nemorální čin. Tento lidský faktor by v žádném případě neměl ohrozit požadavky zákonnosti a svévolnosti. Etické, morální a osobní postoje vůbec se mají pěstovat v rámci nejen výcviku, ale i ve vzorech jednání nadřízených a zkušenějších kolegů v celém sboru a v jednotlivých týmech. V praxi probíhá činnost při prosazování zákona ve skupině. Na tomto základě se vytváří určité skupinové chování. V této skupině se postupně vytváří určité rysy, jako třeba jazyk, rituály, postoje a tyto faktory pak mají vyvíjet tlaky na nováčky a členy této skupiny. Hlavně nováčci se pak těmto tlakům mají přizpůsobit. Potom je jeho osobní etika dost silně konfrontována

³⁰ Srov. DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J., *Policie a profesní etika se zaměřením na etický kodex Policie České republiky*. Praha : Střední policejní škola Ministerstva vnitra v Praze, 2003, s. 6

s odlišnou skupinovou etikou a je vystavena tlaku, ne její přijetí nebo odmítnutí. Skupinová etika však nemusí být zcela samozřejmě lepší, či etika jednotlivce horší. Osobní etiku mohou ovlivnit různé faktory, např. dlouhodobé zkušenosti, výchova v rodině, vzdělání, školení a výcvik. Tlak té které skupiny může potom hrát různě důležitou roli ve formování morálky a etiky každého jednotlivého policisty. Nástroji na tomto poli jsou hlavně vedení, sledování a kontrola výkonu činnosti. Zodpovědní vedoucí manažeři by proto měli velmi citlivě a svědomitě porovnávat postoje, chování a jednání z hlediska jak osobní, tak skupinové etiky. Otázka zavedení systému kontroly a rovnovážných mechanismů pro udržení a zajištění etického zdraví policejní organizace je důležitá pro etickou bilanci. Ta by měla být začleněna a zakotvena do pravidelného plánovacího procesu u policejních sborů. Oddanost etickým principům a lidským právům by určitě neměla zůstat pouhou oddaností principů. Oddanost principů pak nebude vyhotovovat reálným úkolům provozu celé policie.³¹

Mezinárodní sdružení vedoucích pracovníků policie, International Association of Chiefs of Police - IACP, sídlící v USA, zdůrazňuje význam etiky pro policejní práci. Etické vzdělávání policistů je důležité nejen dnes, ale i pro budoucí dobu. Je zcela nutné, aby policisté byli v oblasti etiky neustále vzděláváni. Veřejnost vnímá policii jako celek a právě důsledky neetického jednání konkrétních policistů k ní potom nemá důvěru. Společnost u policistů odsuzuje hlavně korupci, nepřiměřené užití síly, rasovou nebo náboženskou diskriminaci, sexuální obtěžování a porušování lidských práv. Samozřejmě se o prohřešky policistů zajímají i masmedia a kolikrát je přímo vyhledávají. Následné odvysílání v televizi má potom na policii velmi špatný dopad. Samozřejmě i konkrétní prohřešek policisty má dopad na něho samého a celou jeho rodinu. Je také pravdou, že se policista žádného neetického chování nemusí dopustit a vše bylo médiu pouze vykonstruováno. Přesto je policista ihned postaven mimo službu, a když se potom prokáže jeho nevina, tak už to média nezajímá. Samotná IACP mezi nejnaléhavější etickým problémům policejní práce řadí:³²

1. kulturní a sociální pluralita a důsledek jejich nesprávného chápání: rasismus, američtí policisté zařazují i sexismus)
2. korupce
3. důvěra veřejnosti v policii
4. absence morálních hodnot u některých policistů

³¹ Srov. DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J., *Policie a profesní etika se zaměřením na etický kodex Policie České republiky*. Praha : Střední policejní škola Ministerstva vnitra v Praze, 2003, s. 6-7

³² Srov. Z. HERZOGOVÁ, Z., *Etické principy policejní práce*, měsíčník min. vnitra, policista 4/2002

5. čestnost policistů
6. zneužívání síly a autority
7. princip volného uvážení
8. požadavek zachování mlčenlivosti
9. chování policistů mimo službu
10. nedostatečná pracovní morálka některých policistů
11. nedostatek smyslu pro odpovědnost
12. nepoctivost ve služebních hlášeních
13. absence pozitivních vzorů chování
14. tolerování neetického chování policistů
15. falšování důkazů a upravování svědectví
16. rozmach obchodu s drogami, část zisku je používána na podplácení policie
17. nízké nároky na policisty
18. respekt k občanům, kolegům i nadřízeným
19. loajalita s policejní institucí
20. vztah policie a masmédií.

3 Vlastní výkon služby policisty v Policii České republiky s reflexí z vlastní zkušenosti

Policista vykonává službu buď ve služebním stejnokroji, nebo v civilním oděvu. Při výkonu služby je policista povinen prokázat svou příslušnost k policii služebním stejnokrojem, služebním průkazem nebo odznakem policie, na kterých musí být zřetelně viditelné identifikační číslo.³³

Samotný výkon policejní služby je nejen fyzicky, ale i psychicky náročný. Policista se každodenně dostává do situací, které řeší vzhledem ke své praxi zcela rutině. Přestože odolnost policistů vůči negativním dopadům stresu je vyšší než u běžné populace, mohou se občas setkat s mimořádnou situací. Tyto svou intenzitou a charakterem přesahují přirozené schopnosti policisty, kteří se s takovou mimořádnou situací musí vyrovnat. Policista se během výkonu služby dostává přímo do ohrožení vlastního života. Svým výkonem služby může ohrozit i život a zdraví svého kolegy a případně nezúčastněné osoby.³⁴

Z mé vlastní zkušenosti policisty, kdy u Policie ČR sloužím čtrnáct let, mám znalost z výkonu služby jak ve služebním stejnokroji a tak i ze služby v civilním oděvu na službě kriminální policie a vyšetřování, kde v současné době vykonávám službu jako vyšetřovatel násilných trestných činů.

Během mého výkonu služby ve služebním stejnokroji, kterou jsem nejprve vykonával na oddělení hlídkové služby a následně na obvodním oddělení policie Pardubice jsem se každý den setkával s různými úkoly, které jsem musel jako policista plnit. Mezi mé hlavní úkoly služby patřil dohled nad veřejným pořádkem a dokumentování přestupků a méně závažných trestných činů. Jako velmi silnou psychickou zátěží byly doprovody agresivních fotbalových fanoušků, kteří v opilosti policisty slovně i fyzicky napadali. Opilí fanoušci si byli vědomi své síly anonymity v davu, kde se spojovali s extrémisty. Jako policista jsem se tímto dostával do velmi složité situace jak vést případný zákrok a správně se pro něj rozhodnout.

Při mém výkonu povolání na kriminální službě, kde působím v současné době jako vyšetřovatel násilných trestných činů, se rovněž setkávám se stresujícími situacemi. Při odhalování a dokumentování závažné trestné činnosti jako jsou např. vraždy, loupeže a vydírání. Pachatelé těchto zločinů kolikrát nejen mě, ale i všem zainteresovaným policistům mnohdy vyhrožují fyzickou likvidací. Jejich vyhrožování směřuje i na fyzickou

³³ Srov. Zákon o Policii České republiky, § 12

³⁴ Srov. VYMĚTAL, Š., VOSKA, V., TOMAN, O., JUNGWIRTOVÁ, J., URBAN, K., *Možnosti psychologické podpory v Policii ČR*, s. 33

likvidaci policistovi rodiny. Zcela běžně pachatelé vyhrožují poškozením nebo zapálením majetků policistů.

Policista se s těmito zátěžovými situacemi na jeho osobu obtížně vyrovnává a potřebuje vzniklou situaci s někým průběžně řešit. Většinou tyto situace řeší policisté sami mezi sebou. Vrcholové vedení Policie České republiky si také uvědomuje, že policisté se během výkonu služby dostávají do stresových situací a nabízí jim pomoc policejního psychologa. Ve většině případů tuto oficiální pomoc policisté odmítají. Mezi policisty panuje obecný názor, že pomoc psychologa není zcela účinná. Policisté mají rovněž obavu policejního psychologa požádat o pomoc se svými potížemi. Problém spočívá v tom, že se policisté domnívají, že jejich sdělené osobní potíže se potom mohou dozvědět přímí nadřízení dotyčných policistů.

3.1 Policejní psychologové

Psychologové působí v policii České republiky jako její zaměstnanci přibližně od druhé poloviny minulého století. Uchazeč o zaměstnání policisty se nejprve setká s policejním psychologem. U uchazeče psycholog provede odborné psychologické vyšetření, na jehož základě se rozhoduje, zda je uchazeč schopný vykonávat policejní práci v obecné rovině. Policejní psychologové si jsou zcela vědomi náročnosti policejní práce. Ve svém vyšetření hodnotí uchazečovu psychickou odolnost a stabilitu. Policejní psycholog nemá na starosti pouze výběr nových uchazečů, ale i následnou péči z hlediska své profese. Nadále potom pečuje o psychickou pohodu policistů, pakliže je o to přímo požádán. Policista se během služby může dostat do situace, kdy bude potřebovat pomoc od psychologa.³⁵

Hlavní úkoly Odboru psychologie v Policii České republiky jsou³⁶

- podílení se na personálním výběru zjišťováním osobnostní způsobilosti, prováděním psychologických vyšetření v rámci výběrových řízení a spoluprací s výběrovými komisemi,
- vytváření norem pro psychodiagnostická vyšetření, zavádění metod personálního výběru, vytváření psychologických profilů při obsazování služebních a pracovních míst,

³⁵ Srov. Policie ČR, Odbor psychologických služeb, <http://www.policie.cz/sluzby-odbory-skupiny-odbor-psychologickych-sluzeb.aspx>, (10.1.2012)

³⁶ Tamtéž

- zajišťování psychologické péče pro policisty a zaměstnance, zejména formou konzultace, poradenství, preventivní psychologické péče a krizové intervence,
- provádění přednášek, výcviků a seminářů v komunikaci, sociálních dovednostech, schopnostech lépe zvládat konflikty a vzdělávání středního managementu,
- poskytování psychologické pomoci osobám z řad veřejnosti, které se staly obětí trestné činnosti, mimořádné události většího rozsahu, dopravní nehody atd., poskytování krizové intervence v rodinách pohřešovaných, zejména pohřešovaných dětí,
- spolupráce s organizačními články krajského ředitelství podle jejich požadavků a potřeb, zejména poskytování odborné podpory službě kriminální policie a vyšetřování při provádění výslechů a profilování pachatelů a asistence krajské pořádkové jednotce při nasazení jejích členů v situacích, které by mohly vyžadovat krizovou intervenci,
- v případě potřeby asistence členům antikonfliktních týmů či vyjednávačům a při sdělování nepříjemných zpráv či v jiných obtížných komunikačních situacích,
- spolupráce s dalšími psychologickými pracovišti policie, s týmy posttraumatické intervenční péče, s týmem anonymní telefonní linky pomoci v krizi, s psychology bezpečnostních sborů při pomoci obětem mimořádných událostí většího rozsahu a s institucemi mimo policii při zajištění návazné psychologické péče.

Radmila Semerádová³⁷ uvádí, že nad rámec svých služebních povinností zastává u policie v Pardubicích funkci krizového interventa, kdy musela absolvovat několik odborných školení. V této funkci je podřízena policejní psycholožce PhDr. Lence Vláškové, která je vedoucí psychologů v Pardubicích. Krizová intervence vznikla jako pomoc obětem trestných činů. Práce krizových interventů dále spočívá v pomoci pozůstalým a celkově lidem, kteří utrpí nějaký šok. V Pardubickém kraji je celkem dvacet tři interventů. Přímo v Pardubicích z nich působí devět. Jejich pomoc spočívá v tom, že je operační důstojník policie po dohodě s Lenkou Vláškovou, nebo ona samotná, vyšle na místo, kde je potřeba jejich služeb. Ve většině případů je na místo události volají samotní policisté, neboť ti nejlépe celou událost na místě posoudí. Krizoví interventi jsou mezi sebou v kontaktu a vždy situaci společně vyhodnotí. Potom se rozhodnou, kolik jich na místo pojedou a kolik lidí bude zapotřebí intervenovat. Na operačním středisku policie mají k dispozici služební vozidlo a pracovní kufr. V kufru jsou nejnütnější věci, které

³⁷ por. Mgr. Radmila Semerádová, komisař Služby kriminální policie a vyšetřování Pardubice, krizový intervent.

na místě potřebují. Jedná se o mapu, baterku, teplou deku, pití, sušenky a plyšovou hračku pro děti. Kolikrát je na místě události potřeba zajistit základní potřeby, jako je teplo, podání tekutin a podobně. Děti utěšují podáním plyšové hračky. Velkou potíž vidí v tom, že je často policisté volají, aby oznámili rodinám úmrtí. Toto, ale není jejich hlavní náplní. Nakonec stejně v 90% případů provádějí vyrozumění o úmrtí právě oni. Vyrozumění o úmrtí by měl provádět někdo jiný, neboť pokud sdělí rodině tuto tragickou událost, tak si je hned spojí s nositeli špatných zpráv. Potom je velice těžké navázat s rodinou kontakt a získat si jejich důvěru a celkově je intervenovat. Intervence spočívá v první psychické pomoci. Na místě musejí nejprve sledovat dotčené osoby a poslouchat co říkají. Potom si je sami vyslechnou a věnují se jim. Důležité je naslouchat a pak, když se chtějí ptát, tak jim vysvětlovat, že pocity, které mají, jsou normální. Reagují normálně na nestandardní situaci. Často lidem podávají informace jak postupovat dál v konkrétním případě. Znásilněné ženy připravují na výslech, který bude následovat. Z vlastní zkušenosti může říct, že někdy intervence trvá půl hodiny a někdy klidně hodin pět. Je to prostě individuální podle typu člověka. Krizový intervent není psycholog, poskytujeme první pomoc na místě. Po provedené intervenci, ale případ pro ně nekončí. Často na sebe zanechávají postiženým lidem kontakt, kteří potom od nich ještě dále požadují pozornost. Krizoví interventi a psychologové se mezi sebou schází a řeší konkrétní případy, které se jim staly. Vzájemně se dělí o zkušenosti s intervencí. Rovněž si vytvářejí různé modelové situace, tak, aby byli co možná nejlépe připraveni na další nasazení ve službě.³⁸

Činnost psychologů se v poslední době zaměřuje i na praktickou stránku práce policie. Konkrétně mám na mysli ty situace, kdy se policejní psychologové na základě svého rozhodnutí fyzicky zúčastňují přímých výjezdů na místa, kde došlo k závažnému zločinu, nebo na místa, kde došlo k podezřelému úmrtí.

Z vlastní praxe a názoru mých kolegů policistů mohu uvést, že účast policejních psychologů na těchto výjezdech je obecně přijímána jako ne příliš vhodná. Kriminalista na místě činu potřebuje naprostou svobodu při svém rozhodování a vyšetřování ve věci. Potřebuje provádět výslechy postižených osob, aby mohl rychle dopadnout pachatele. Pokud se týká potřeby psychologa na místě činu, tak vedoucí výjezdu vzhledem ke své odbornosti a znalosti rozhodne o jeho přizvání na místo sám.

³⁸ Rozhovor s Radmilou Semerádovou ze dne 6.1.2012. Na přání respondentky není rozhovor součástí příloh. Jeho přepis je k dispozici v osobním archivu autora

3.2 Posttraumatická intervenční péče o policisty - PIP

Česká republika již před vstupem do Evropské unie začala respektovat obdobná pravidla ostatních policejních sborů Evropské unie. Nejednalo se pouze o kariérní řád a hodnocení policistů, ale hlavně o systematické vzdělávání policistů a zajištění poskytování posttraumatické péče policistům. V Evropské unii si uvědomují, že policista není z oceli a zvládání policejních úkolů je pro něho velice náročné. Tato náročnost se projevuje na jeho psychické a duševní stránce. Policista se sám a ve vlastním zájmu udržuje v tělesné kondici, ale rovněž potřebuje péči o svoje duševní zdraví. Proto je zapotřebí se o policistu postarat. Podkladem pro budování psychologické péče o policisty České republiky byly převzaty zkušenosti z policejních zborů a to zejména Spolkové republiky Německo a Velké Británie.³⁹

Celá koncepce vzniku Posttraumatické intervenční péče o policisty České republiky vznikala na základě projektu PHARE a to konkrétně z modulu č. 10 z roku 1998. Cílem tohoto projektu bylo zřízení decentralizovaného týmu posttraumatické intervenční péče o policisty. Zejména pokud policista zažije traumatizující situaci. Funkce decentralizovaného týmu PIP byla založena na kvalitním výběru svých členů. K zřízení byly nastaveny konkrétní parametry. V týmu bude koordinátor, kterého navrhne metodický garant a jmenuje policejní prezident. Členy týmu podle potřeb Policejní správy navrhne koordinátor. Budou to např. policisté, psychologové, lékaři, zdravotnický pracovník a duchovní. Výběr členů týmů bude sestaven z odborně připravených členů na základě důvěryhodného doporučení. Rozšíření či doplnění týmu, nebo jeho personálního přeskupení bude zajišťovat koordinátor. V rámci své činnosti se členové týmů PIP budou řídit etickými normami, odbornou kvalifikací, právními normami a budou nezávislí ve svých rozhodnutích, konání a personální odpovědnosti. Odborné vedení koordinátorů posttraumatických intervenčních týmů jednotlivých policejních krajů bude zajišťovat Oddělení psychologie a sociologie, Odboru personálního při Ministerstvu vnitra České republiky. Významným pomocníkem pro policisty v případě jejich potřeby budou na každém oddělení policie oranžové letáčky. Ve kterých budou jména a možnosti spojení s konkrétními členy týmu PIP. Teprve praxe prověří kvalitní připravenost tohoto projektu, kdy je nutné počítat i s počáteční nedůvěrou policistů.⁴⁰

³⁹ SOTOLÁŘOVÁ, M., Časopis policista 6/2001, Posttraumatická intervenční péče o policisty, <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/policista/2001/0006/phare.html> (20.1.2012)

⁴⁰ Srov. tamtéž

Irena Gruberová⁴¹ uvádí, před přistoupením vytvoření koncepce PIP byla pomoc postiženým policistům poskytována psychology z řad policie dle regionálního uspořádání. Vrcholové vedení policie a samotní psychologové požadovali, aby každý policista měl možnost v případě potřeby oslovit psychologa podle svého zvážení a tedy z jakéhokoli místa České republiky. Celkově byla potřeba psychologickou pomoc nějakým způsobem zkvalitnit a víc zpřístupnit pro policisty. Zaměstnanci Ministerstva vnitra byli pověřeni k přípravě struktury PIP. Postupně získávali zkušenosti s touto pomocí od kolegů z Evropy. Bylo vyhodnoceno, že nejvhodnější by bylo aplikovat do naší policie pomoc pro policisty jako tomu je v Německu. V Německé policii jsou dva modely pomoci. Centralizovaná organizace pomoci policistům, která je v Bavorsku. Decentralizovaný autonomní tým, který je v Sasku. Následně bylo vyhodnoceno, že decentralizovaný model by byl pro naši republiku vhodnější. Toto rozhodnutí vyplynulo hlavně z toho, že Sasko byla rovněž bývalá postkomunistická země a tedy struktura a vedení policie je naší polici hodně podobné. V decentralizovaném týmu mají nezastupitelné místo i duchovní. Vedení policie mělo zprvu problém s tím, proč by měli být v našem týmu zařazen duchovní. Kolegové ze Saska vedení policie vysvětlili, že je velice důležité v týmu mít duchovního. Zdůvodňovali to hlavně tím, že duchovní v týmech slouží stejně jako psychologové. Provádějí vyrozumění pozůstalých. Z vlastních zkušeností vědí, že sdělení této tragické události pozůstalí přijali kolikrát lépe. Dále duchovní obstarávají pohřby. Na základě těchto sdělení od Saských kolegů se vedení policie rozhodlo do PIP dosadit duchovní. Ministerstvo vnitra potom začalo jednat s Českou biskupskou konferencí a Ekumenickou radou církví. V roce 2001 začal platit Závazný pokyn policejního prezidenta č. 129/2001, kterým byl zřízen systém poskytování posttraumatické intervenční příslušníkům Policie České republiky, kteří prožili traumatizující událost v souvislosti s plněním služebních úkolů. V roce 2002 byla mezi Ministerstvem vnitra a Českou biskupskou konferencí a Ekumenickou radou církví podepsána Dohoda o účasti osob vykonávajících duchovenskou službu na systému poskytování posttraumatické intervenční péče příslušníkům Policie České republiky. Duchovní, kteří jsou zařazeni na základě dohody do Posttraumatických intervenčních týmů, vykonávají tuto činnost zdarma.⁴²

Obecně jsou policisté na základě své odbornosti přesvědčeni, že jsou schopni čelit všem mimořádným událostem, které zažívají v souvislosti s vlastním výkonem služby. Mezi mimořádné události zejména patří použití střelné zbraně. Dále to mohou být pohledy

⁴¹ PhDr. Irena Gruberová, Vedoucí oddělení psychologie v resortu Ministerstva vnitra České republiky, Člen Posttraumatického intervenčního týmu.

⁴² Rozhovor s Irenou Gruberovou ze dne 7.9.2010 Na přání respondentky není rozhovor součástí příloh. Jeho přepis je k dispozici v osobním archivu autora.

na případy kruté smrti. Policisté si kolikrát neuvědomují, že tyto traumatizující situace spojené s výkonem služby mohou mít negativní dopad na jejich psychiku. Policista se potom chová ke svému okolí podrážděně a neadekvátně reaguje na běžné životní situace. Tyto aspekty mají pochopitelně vliv na jeho vlastní výkon služby a obecnou životní spokojenost. Policista prožitou negativní mimořádnou událost často přenáší i do svého rodinného života. Neřešením a narůstajícím stresem z traumatizujících situací z výkonu služby vede postupně u policisty ke snižování výkonnosti. Policista následně začíná odkládat závažnější rozhodnutí, klesá mu sebevědomí, dostávají se u něho pocity marnosti, které mohou vést až k úvahám o sebevraždě.⁴³

Traumatizující události u policistů:⁴⁴

- vážné ohrožení a poškození vlastního života nebo tělesné integrity,
- vážné ohrožení nebo poškození vlastních dětí, partnera v manželství nebo blízkých příbuzných a přátel,
- náhlé zničení vlastního obydlí,
- braní rukojmích a únosy,
- použití zbraně se smrtelnými následky či těžkými zraněními,
- pohled na těžká zranění či případy kruté smrti,
- prožitek, kdy bylo zapotřebí přihlížet, jak jiná osoba v důsledku nehody resp. tělesného násilí byla vážně zraněna či zemřela,
- intenzivní strach, bezmocnost či pocit extrémního odporu.

Policista při těchto vyjmenovaných traumatizujících událostech zažije „duševní otrěs“, který je normální lidskou reakcí v nenormální situaci.

Právě pro tyto vzniklé situace u policisty je pro ně zřízen Posttraumatický intervenční tým. V týmu jsou zařazeni policejní psychologové, policisté z přímého nebo nepřímého výkonu, hasiči, pedagogové a duchovní. Členi týmu jsou vybíráni koordinátorem podle potřeb příslušného kraje. Členství v týmu je na základě dobrovolnosti. Každý tým má tedy různé složení a je specifický. Tým nabízí policistům pomoc a podporu včetně následné péče. Je zde kladen přísný požadavek na anonymitu pro policistu. Celkově se tým snaží u policisty vzbudit potřebnou důvěru a navázat co nejužší

⁴³ Srov. Odbor personální Ministerstva vnitra ČR, Oddělení psychologie a sociologie, *Seznam týmů Posttraumatické intervenční péče*, 2008, s. 2

⁴⁴ Srov. *Akutní a posttraumatické zátěžové reakce po extrémních událostech při výkonu služby*. Informace pro nadřízené, postižené, kolegy, životní partnery. Brožura Policie ČR.

kontakt. Členové týmu jsou pro policisty dostupní osobně, telefonicky a případně přes řídicí operační středisko správy Policie České republiky.⁴⁵

Členové Posttraumatického intervenčního týmu jsou vybavení terénní příručkou, která jim poskytuje základní informace o krizové pomoci. Současně je zde stručný návod jak předcházet stresu a jak ho zvládat. Informuje o reakcích obětí katastrof a nabízí „pomahačské“ dovednosti.⁴⁶

Irena Gruberová uvádí, že Posttraumatický intervenční tým má u policie v posledních letech své opodstatnění. Přesné údaje o provádění péče o policisty nemůže uvést, jelikož celý tým je zavázán mlčenlivostí o počtu policistů, kteří se na ně se svými potížemi obracují. Tým garantuje policistovu anonymitu. Duchovní jsou do týmu řazeni na základě rozhodnutí koordinátora týmu. Je potom běžné, že v některých Policejních správách je absence duchovního. Ze své zkušenosti může sdělit, že duchovní bývá převážně v týmech využíván k vyrozumívání o úmrtí. Duchovní, který je v týmu zařazen, si běžně vykonává svoje činnosti a v případě potřeby týmu je kontaktní na telefonu. Výhodu duchovního vidí v tom, že je vázán zpovědním tajemstvím. Naopak psychologové, pokud se dozví o spáchání nějakého trestného činu, tak to musí oznámit. V týmech si rozhodně nijak duchovní a psychologové nekonkurují, ale spolupracují spolu.⁴⁷

Gabriela Tabachová⁴⁸ uvádí, že je zapotřebí, aby u policie byla duševní pomoc pro policisty. Posttraumatický tým hodnotí jako užitečný, ale rovněž nemůže sdělit počet policistů, kteří se na jejich tým obrátí o pomoc. Všeobecně vnímá, že policisté nemají takovou důvěru k psychologům, jak by si představovali. U policistů často panuje obava z toho, že jejich potíže budou vyzrazeny a předány vedení policie. Takto to, ale rozhodně není. Neví o žádném případě, ze své praxe, že by došlo k vyzrazení. V zahraničí bývá zcela běžné, že si lidé za psychologa platí a jejich služby často vyhledávají. U Policie České republiky je psychologická pomoc pro policisty zdarma, ale přesto ji málo využívají. Ze své zkušenosti s duchovními Tabachová uvádí, že jejich služby využívá pro vyrozumívání o úmrtí osob. Jako výhodu duchovního vidí rovněž zpovědní tajemství.⁴⁹

⁴⁵ Srov. Odbor personální Ministerstva vnitra ČR, Oddělení psychologie a sociologie, *Seznam týmů Posttraumatické intervenční péče*, 2008, s. 2-4

⁴⁶ Srov. *Terénní příručka pro pracovníky psychosociálních a humanitárních služeb, kteří se angažují při hromadných neštěstích většího rozsahu*. Překlad Baštecká, B. Praha : MV ČR, ADRA ČR, 2002, s. 7-8

⁴⁷ Rozhovor s Irenou Gruberovou ze dne 7.9.2010 Na přání respondentky není rozhovor součástí příloh. Jeho přepis je k dispozici v osobním archivu autora.

⁴⁸ Mgr. Gabriela Tabachová, psycholog Územního odboru policie Pardubice.

⁴⁹ Rozhovor s Gabrielou Tabachovou ze dne 25.11.2011 Na přání respondentky není rozhovor součástí příloh. Jeho přepis je k dispozici v osobním archivu autora.

Tibor Brečka⁵⁰ ke svému působení duchovního v Posttraumatickém intervenčním týmu uvádí, že se nelze domnívat, že psychologie může plně nahradit teologii a teologie psychologii. Duchovní jsou zařazeni do těchto týmů od roku 2002. Zažitím traumatizující události u policisty dochází nejen k narušení jeho duševní stránky, ale i duchovní. V dubnu roku 2011 se účastnil setkání tzv. policejních kaplanů v benediktinském klášteře v Praze na Břevnově. Na setkání se vytvářela možná koncepce působení duchovních v policii tak i v celém Integrovaném záchranném systému. Jedná se zejména o etické vzdělávání a spoluvytváření vzdělávacích programů policistů o významu duchovní služby v posttraumatické intervenci. Konkrétně o pietní a bohoslužebnou podporu, modlitba smíření. Možné konzultace v otázkách trestního řízení ve vztahu k náboženství. Je třeba zdůraznit, že duchovní neslouží pouze věřícím, ale všem lidem bez rozdílu vyznání, tedy i ateistům. Brečka důležitost duchovní služby shledává právě i ve službě pro nevěřící, jelikož ze své zkušenosti ví, že mnoho lidí hledá víru. Funkce duchovního v Posttraumatických a intervenčních týmech je nezaměnitelná. Z devítileté praxe duchovních v týmech se ukazuje, že úzká spolupráce mezi duchovními a psychology může vést k zefektivnění práce a lepšímu fungování týmu. Brečka pevně věří, že s Boží pomocí si duchovní služba najde stálé místo u policie, neboť duchovní by už policistům nepomáhal jako externista, ale byl by přímo v jejich řadách. Potom by duchovní mohl být kdykoliv mezi policisty a ne pouze v případech, kdy je policisty o pomoc požádán⁵¹

Jiří Laňka⁵² ve své diplomové práci uvádí, že složení Posttraumatických intervenčních týmů je volné, kdy koordinátor týmu rozhoduje o jeho složení. Členové jsou v týmu na základě dobrovolnosti a tak zde postrádá systematičnost a jasně danou koncepci. Pomoc policistům po traumatizující události provádí tým až po žádosti policisty o pomoc. Praxe je taková, že po neštěstích pomoc není vyhledávána. Ta má proaktivně vycházet za lidmi. V poslední době se tým věnuje nejen policistům, ale i civilním osobám. To je v pořádku, ale dochází k určité nepřipravenosti týmu. Vždy bude jiná péče o policisty a jiná o civilní osoby. V týmech spolupracují psychologové a duchovní.⁵³

Jiří Laňka dále ve své práci píše: „Podmínkou dobré spolupráce je vzájemný respekt a uznání práce druhého. Kaplan nemůže nahradit psychologa a naopak. Například Tomáš Halík k tomu píše: Kněžská péče se protíná s psychologii jen v poměrně úzké,

⁵⁰ Mgr. Tibor A. Brečka; duchovní CČSH ve spec. sl.; policejní kaplan při PIP PČR Středočeského kraje; psychoterapeut; generální sekretář Křesťanské policejní asociace;

⁵¹ Rozhovory s Tiborem Brečkou na setkáních Křesťanské policejní asociace. Na přání respondenta není rozhovor součástí příloh. Jeho přepis je k dispozici v osobním archivu autora.

⁵² mjr. Mgr. et Mgr. Jiří Laňka, policista na jeho přání není uvedeno služební zařazení, Prefekt Křesťanské policejní asociace.

⁵³ Srov. LAŇKA J., *Fenomén náboženství v ozbrojených složkách, Možnosti kaplanství u PČR na základě reflexe zkušeností DS AČR*, Diplomová práce, 2010, s. 89-90

nicméně důležité oblasti. Zejména poradenství v krizových situacích. Avšak kněz, na rozdíl od psychologa disponuje ještě mnoha dalšími a mnohem účinnějšími terapeutickými prostředky, jako jsou svátosti, liturgie, uvádění do života modlitby a meditace a dokonce i kázání, výklad Bible. Kněz, který s vírou moudře a horlivě užívá těchto svěřených hodnot a nedá se vmanévrovat do role sociálního pracovníka, žádným psychologem ani jinou profesí nahrazen být nemůže. Kněz, stejně jako psycholog, vnímá člověka v jednotě a celistvosti tělesné i duševní stránky. Avšak kněz navíc vnímá člověka jako bytost stvořenou k Božímu obrazu, chápe důstojnost jeho svědomí, vznešenost jeho svobody i tajemství jeho smrti ve světle Božího zjevení (srov. GS, čl. 12-18). Stejně jako v armádním prostředí by i v Policii ČR mohli velmi dobře koexistovat na poli posttraumatické péče jak psychologové, tak i duchovní, profesně zakotveni ve struktuře policie.⁵⁴

Duchovní by potom mohl být policejním kaplanem v souladu s Kodexem Kanonického práva, kde v Kánonu č. 564 se uvádí:⁵⁵ „Kaplan je kněz, kterému je natrvalo alespoň z části svěřena pastorační péče o některé společenství nebo zvláštní skupinu křesťanů, tuto péči koná podle ustanovení obecného i partikulárního práva.“

⁵⁴ Cit. LAŇKA J., *Fenomén náboženství v ozbrojených složkách, Možnosti kaplanství u PČR na základě reflexe zkušeností DS AČR*, Diplomová práce s. 91

⁵⁵ Cit.: *Kodex kanonického práva.*, Hlava 8, čl. 2, Kán. 564, Zvon České katolické nakladatelství Praha 1994, s. 261.

4 Křesťanská policejní asociace - KPA

V minulosti byly vytvořeny slibné podmínky pro spolupráci církví s Policií ČR ve věci zavedení duchovní služby u Policie ČR. V roce 1994 byl policejním prezidentem Mgr. Stanislav Novotný, který se nikdy netajil tím, že je Římskokatolického vyznání. Byl to právě on, kdo se jako první policejní prezident po roce 1989 pokoušel o užší spolupráci mezi Policií ČR a Ekumenickou radou církví a Českou biskupskou konferencí. Jedním z jeho cílů bylo zavedení duchovní služby v Policii ČR. Tato jeho snaha ovšem ztroskotala na neochotě a nepochopení tehdejšího vrcholového managementu Policie ČR. Stanislav Novotný uspořádal seminář pro policisty ve vedoucích funkcích, který reflektoval křesťanskou etiku a zkušenosti s řízením policie, v podání zástupce šéfa Losangeleské policie Roberta Vernona. Po odvolání Stanislava Novotného z jeho postu policejního prezidenta již vedení Policie ČR nevyvíjelo další snahy k zavedení duchovní služby. Duchovní potřeba řadových policistů však zůstala neuspokojena.

Vzhledem k tomu, že v řadách Policie ČR slouží nemalý počet věřících různých křesťanských církví, začali se tito policisté zpočátku neformálně setkávat. Tato neformální setkání věřících policistů vyústila ve dnech 14. – 15. srpna 2010, kdy se prostorách karmelitánského kláštera v Kostelním Vydří sešlo 27 věřících policistů. Měl jsem to štěstí, že i já jsem osobně byl účastníkem tohoto setkání, kde jsme se jako policisté navzájem sdíleli. Hovořili jsme o kladných i záporných zkušenostech a o otázkách víry v Policii ČR. Vzhledem k tomu, že v zahraničních policejních sborech je naprosto běžné, že věřící policisté se sdružují v profesní asociaci, byla všemi zúčastněnými policisty přijata myšlenka o budoucím vzniku této asociace v Policii ČR.

Další čtená setkávání vyvrcholila v ustanovující synod, který se konal ve dnech 14. – 15. května 2011 na kterém byla oficiálně založena Křesťanská policejní asociace, tedy KPA. Jedná se o historicky první organizaci, která sdružuje věřící křesťany v Policii ČR a ostatních bezpečnostních sborech ČR, jako jsou mimo policie i např. Bezpečnostní informační služba, Hasičský záchranný sbor, či obecní policie.

Ustanovujícího synodu se účastnili kromě třiceti pěti zakládajících členů i další vzácní hosté:

Mons. Dominik Duka OP, arcibiskup pražský, metropolita a primas český,

plk. Mgr. Pavel Osvald, náměstek policejního prezidenta,

Mgr. Stanislav Novotný, ředitel České křesťanské akademie,

Robert L. Vernon, zakladatel Pointman Leadership Institute (PLI), bývalý zástupce velitele policejního sboru města Los Angeles (USA),

John Garmo PhD., prezident Character Solutions International, člen PLI (USA),
Don Axcell, výkonný ředitel Christian Police Association (CPA) UK (Velká Británie)
Dudley Martin, místopředseda národní rady CPA UK (Velká Británie),
Mgr. Bc. Martin Škoda, vězeňský kaplan, zástupce Hlavní kaplanky Vězeňské služby ČR.

4.1 Ustanovení KPA

Ustavující synod se konal v refektáři kláštera Emauzy v Praze a byl zahájen společnou modlitbou, kterou za policisty vedl plk. Jiří Komorous, za Českou biskupskou konferenci Mons. Dominik Duka a za Ekumenickou radu církví kpt. Rostislav Kotrč. Zahájení se ujal Mgr. Stanislav Novotný, který v kosce popsal historii vzniku křesťanského společenství českých policistů, u jehož zrodu stál i on sám, společně s plk. Jiřím Komorousem a mjr. Jiřím Laňkou. Dále mjr. Jiří Laňka, představil přítomné hosty, poděkoval jim i České křesťanské akademii za podporu, přátelství a pomoc. Následovaly zdravice a projevy hostů – pana arcibiskupa Mons. Dominika Duky, Roberta Vernona a Dona Axcella. V průběhu dopoledne zazněl i pozdrav z úst náměstka policejního prezidenta plk. Pavla Osvalda, který tlumočil podporu a pozdrav jak ze své strany, tak i ze strany současného pana policejního prezidenta, který byl v té době na služební cestě. Zdarvici Ekumenické rady církví pronesl kpt. Rostislav Kotrč. Tlumočen byl i vzkaz a pozdrav Matthiase Lehmana, vedoucího představitele Christliche Polizei - vereinigung (CPV) z Německa.

Don Axcell ve své prezentaci představil historii a činnost organizace Christian Police Association a mezinárodního International Christian Police Fellowship. Další, hlavní část synodu byla zaměřena na vlastní ustanovení KPA. Byly schváleny stanovy a zvoleno generální vedení KPA v následujícím složení:

- prefekt KPA – mjr. Mgr. et Mgr. Jiří Laňka (Římskokatolická církev),
- vikář KPA – kpt. Mgr. Rostislav Kotrč (Církev československá husitská),
- sekretář KPA – Mgr. Tibor Brečka (Církev československá husitská),
- skriptor KPA – kpt. JUDr. Václav Kotlář (Římskokatolická církev).⁵⁶

Po ustanovení KPA, následující den, v neděli ráno se konala ekumenická bohoslužba slova, při níž kolem oltáře stálo pět policistů – duchovních z různých církví. Zahraniční hosté byli rovněž této bohoslužbě přítomni. Po-té se již diskutovalo u společného stolu o dalším směřování KPA. Jedním z hlavních úkolů bylo stanovení

⁵⁶ Srov. LAŇKA, J., *O nás*, <http://www.kpacz.cz/index.php/o-nas> (6.4.2012)

rozšíření členské základny o další věřící policisty, kteří prozatím o vzniku KPA nevěděli. Dále bylo domluveno, že by bylo vhodné založit oblastní skupiny KPA v jednotlivých krajích, jako základní kameny celé generální KPA. S vděčností byla přijata nabídka pomoci a podpory ze strany CPA UK a začlenění české KPA do mezinárodní platformy křesťanského společenství policistů.⁵⁷

Mezinárodní organizace křesťanských policistů vznikaly v minulosti např. ve Velké Británii již v roce 1883. Nyní ji známe jako Christian Police Association - CPA. Vede ji výkonný ředitel Don Axcell, který je v kontaktu s bratry v Německu, Švýcarsku a ve Spojených státech. Všichni tito zahraniční bratři byli velice potěšeni ze vzniku České KPA a projevíli podporu k nově vzniklé asociaci v Polici ČR. Když byl Don informován o rozhodnutí založit asociaci v české policii, napsal:

Dear Jiri,

We have recently held our CPA (UK) Leaders Conference when over 40 of our Branch Leaders from around the UK gathered together to learn what God is doing in the UK Police and to look forward for what He wants to do. Everyone was very excited about a CPA in the Czech Republic. They supported my proposed visit to you and two of our experienced leaders asked if they could come with me.

If there is an airport near you that we can fly to, we would hope to come early in the New Year and stay with you for a few days to discuss how we can help you best. If you only wanted one of us to come - that is also OK with us.

Our prayer is that the Lord will give you success in your planning and as you seek to serve Him.

I look forward to hearing from you soon.

Your brother in Christ

Don

Rovněž prezident Christlichen Polizei Vereinigung - CPV Švýcarsko, pan Heinrich Minder, přijel do Prahy a poskytl pomoc při založení stanov KPA.⁵⁸

⁵⁷ Srov.: Redakce, Universum-Revue České křesťanské akademie, 3/2011, str. 4

⁵⁸ Srov. LAŇKA, J., *O nás*, <http://www.kpacz.cz/index.php/o-nas> (6.4.2012)

Christian Police Association – CPA, registruje své organizace nejen v Evropě, ale i ve Spojených státech amerických a rovněž i na Africkém kontinentu. Ne všechny tyto organizace se však jmenují CPA. V zemích, kde je úředním jazykem němčina, užívají označení CPV (Christliche Polizei-vereinigung). Všechny jsou však vzájemně propojeny a úzce spolu spolupracují. Setkat se s nimi můžeme v Rakousku, Německu, Holandsku, Norsku, Rumunsku, Švédsku, Španělsku, Švýcarsku, v Jižní Africe, Nigérii, v Novém jižním Walesu, na Novém Zélandu, v Kanadě a samozřejmě ve Spojených státech amerických, kde kromě CPA je nejméně čtrnáct dalších křesťanských společenství, které vzájemně spolupracují. V zahraničí kromě občanských sdružení, zájmových organizací sdružujících policisty v době mimo službu jsou ještě dvě zájmové oblasti, se kterými je CPA rovněž propojena. Jednou z těchto oblastí jsou organizace policejních kaplanů na národních či mezinárodní úrovni – a to ICPC (Mezinárodní konference policejních kaplanů) a například britská NACP (Národní asociace policejních kaplanů). Druhou oblastí, ze které těží další policisté hlavně z řad CPA a policejních kaplanů, je organizace pro etické vzdělávání policejního managementu, Pointman Leadership Institute (PLI), kterou v devadesátých letech dvacátého století založil a stále řídí bývalý zástupce velitele Los Angeles Police Department Robert Vernon, který právě v roce 1994 na žádost policejního prezidenta Stanislava Novotného přednesl v Praze seminář o křesťanské etice.⁵⁹

Dne 10. března 2012 byla Křesťanská policejní asociace oficiálně přijata, jako člen Mezinárodního křesťanského policejního společenství – ICPF. (viz příloha č. --- jedná se o zasláný dopis a certifikát)

Účel ICPF je působení jako zastřešující organizace, která pomáhá a usnadňuje práci národních křesťanských policejních asociací po celém světě. Pořádá pravidelné konference, na kterých umožňuje výměnu informací a nápadů a zprostředkovává vzájemná mezinárodní přátelství věřících policistů.⁶⁰

4.2 Ustanovení první oblastní skupiny KPA

Na základě stanovených cílů při ustanovení KPA byl v souladu s jejími stanovami z iniciativy Pardubických policistů zřízen přípravný výbor pro založení první oblastní skupiny KPA pro Pardubický kraj. Jednalo se o pět policistů, kteří byli od začátku přítomni vzniku generálního KPA. Po krátké době se Pardubická členská základna rozšířila na 16 členů.

⁵⁹ Srov. LAŇKA, J., *O nás*, <http://www.kpacz.cz/index.php/o-nas>, (6.4.2012)

⁶⁰ Srov. <http://www.internationalcpf.org/index.html>, (5.3.2012)

Dne 15. března 2012 se konal první ustanovující synod oblastní skupiny KPA v Pardubicích. Výsledkem bylo ustanovení vedení první oblastní skupiny KPA pro Pardubický kraj v následujícím složení:

- oblastní prefekt KPA – prap. Mgr. Jan Zetek (Římskokatolická církev),
- oblastní vikář KPA – por. Bc. Pavel Malý (Římskokatolická církev),
- oblastní sekretář KPA – Jan Dalecký (Římskokatolická církev).

Po ustanovení oblastní KPA byly stanoveny obdobné cíle jako v generální KPA. Dále bylo domluveno, že členové oblastní KPA budou dle svých možností nápomocni při různých akcích pořádaných Maltézskou pomocí o.p.s.

4.3 Význam KPA

Křesťanská policejní asociace je občanským sdružením s působností na celém území České republiky. Jedná se o nezávislou, neziskovou, zájmovou organizaci s profesním zaměřením, která sdružuje muže a ženy především z řad Policie ČR, občanských zaměstnanců PČR, středních a vyšších policejních škol a Policejní akademie ČR, s otevřeností pro ostatní pracovníky bezpečnostních sborů České republiky, kteří jsou členy křesťanských církví či křesťanské hodnoty vyznávající. KPA rozhodně nemá žádné politické ambice a není politickou stranou, či odborovým svazem. Z hlediska příslušnosti k různým křesťanským církvím jejich členům stojí na ekumenickém základě vzájemného porozumění a tolerance. Jejím cílem je podpora profesní etiky svých členů a jejich pracovních kolegů, pomoc ostatním, péče o společenství a hlavně zvěstování evangelia.⁶¹

Inspirací a útěchou pro policisty jsou Ježíšova slova: "Nikdo nemá větší lásku než ten, kdo položí život za své přátele" Jan 15,13. Starozákonní přikázání "Nezabiješ" zakazuje svévolné zabití, ale jeho smyslem je i ochrana života, kterou policie pro lid zabezpečuje. Oprávněná a přiměřená obrana, v krajním případě i zneškodnění nepřítele, může být nejenom právem, ale i povinností policistů, neboť oni mají odpovědnost za životy druhých.

V současné době, kdy na lidi doléhají těžkosti spojené s útrapami a obavami z rozpoutaných nebo hrozících válek. Proto je snahou Církve prosazovat pravé a vznešené pojetí míru. Odsuzovat nelidskost války a obracet se na křesťany, aby s pomocí Krista, původce míru, spolupracovali se všemi na upevnění míru mezi lidmi ve spravedlnosti a lásce a na zajištění prostředků k jeho dosažení.⁶² Katolická církev uznává, že ti, kteří mají zodpovědnost za bezpečnost druhých, mají svůj úkol plnit k obecnému dobru a tím

⁶¹ srov. BREČKA, T. A., Rescue report 4/2011, str. 20-21

⁶² Srov. GS 77

přispívat k upevnění míru a řádu ve společnosti. Mají se považovat za služebníky bezpečnosti a svobody národů.⁶³ Policie ČR je ozbrojenou složkou, která rovněž musí dohlížet nad bezpečností lidí a tak se snažit uchovávat klid a mír ve společnosti. Policisté sdružení v KPA jsou si tohoto poslání plně vědomi. Každý křesťan vydává svědectví o Kristu. I policisté v KPA podávají svědectví o Kristu ve svém okolí a zaměstnání.

Církev si je vědoma svého poslání šířit evangelium do všech zemí světa a proto explicitně hlásá, že i všichni křesťané jsou rovněž povinni hlásat evangelium slovem i skutky všem lidem a národům. Jako byl Syn poslán od Otce, tak i on poslal apoštoly (srov. Jan 20,21), když jim řekl: „Jděte tedy, získejte za učedníky všechny národy, křtíte je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého a učte je zachovávat všechno, co jsem vám přikázal. Hle, já jsem s vámi po všechny dny až do konce světa“ (Mt 28,19-20). Tento Kristův slavnostní příkaz zvěstovat pravdu o spáse převzala od apoštolů církev a má jej plnit po celém světě (srov. Sk 1,8) a neustále tedy nabádá k evangelizaci.⁶⁴ Duch svatý je silou, která pudí církev „až na konec země“ (Sk 1,8), občas se zmocňuje i pohanů a tím dokazuje, že je „vylit na všechny lidi“ (Sk 2,17), jindy posílá vyvolené hlásat evangelium.⁶⁵ V úvodu knihy Josefa Dolisty se dozvídáme, že katolický teolog, kardinál Henri de Lubac pravil, že „Ježíš Kristus musí být ohlašován a být trvale transparentní prostřednictvím křesťanů“. Církev má tedy povinnost a právo uskutečňovat misie ke všem národům světa a to vzhledem k universální platnosti vykoupení Kristem. Církev je tedy vyslána hlásat evangelium, mezi všemi národy a ve všech zemí světa a tím zvat všechny lidi k víře v Pána Ježíše.⁶⁶

Praktikující křesťan v řadách Policie ČR může být oporou pro své kolegy. To však, ale pouze v omezené míře, neboť sám při výkonu služby plní své služební povinnosti. Kompletní paletu „služeb“ by měl zajišťovat představitel duchovní služby, který by měl být ve služebním poměru, tak jako tomu je u jiných ozbrojených složek v České republice, i v zahraničí.

⁶³ Srov. KKC, 2310

⁶⁴ Srov. LG 17

⁶⁵ Srov. DUFOUR, X. L. a kolektiv.: *Slovník biblické teologie*. 2. vyd. Řím: Velehrad – Křesťanská akademie, 1981., s. 94

⁶⁶ Srov. DOLISTA, J., *Misijní úsilí církve*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2001. s. 7.

5 Duchovní služba v policii v USA a v Evropských zemích

Ve spojených státech amerických je zcela běžné, že policejní oddělení mají své duchovní, policejní kaplani. Rovněž tomu tak je i např. v policii v Německu, kde je duchovní služba brána automaticky a nikdo se nad tím nepozastavuje. Celkově se nechá říct, že Evropa je založená na křesťanských hodnotách, které jsou dále předávány a praktikovány i v ozbrojených složkách.

5.1 Mezinárodní konference policejních kaplanů - ICPC

V únoru roku 1973 zemřeli při tragické dopravní nehodě tři zmocněnci Státní finanční správy a bylo zapotřebí provést vyrozumění rodin o této nešťastné události, přičemž se pozůstalí nacházeli v různých městech mimo Washington, DC. Oblastní kaplan Joseph Dooley byl velice znechucen tím, že nemohl najít nebo kontaktovat jiné kaplany činné v trestním řízení a tak je požádat o pomoc. Následně se kaplan J. Dooley začal věnovat tomu, aby od sebe ostatní duchovní v trestním řízení nebyli nijak izolováni. V červnu roku 1973 zaslal dopis předsedovi sdružení duchovních činných v trestním řízení a 175 policejním velitelům policie velkých útvarů po celých Spojených státech, kde nastínil dva výrazné cíle pro navrhované kaplanské sdružení:

- Sestavit adresář kaplanů, včetně jejich oddělení nebo policejní asociace a kontaktní informace o tom, jak by mohlo být spolčování dosaženo.
- Podporovat pouto bratrství kaplanů z dalekosáhlých komunit ve Spojených státech a Kanadě. Podporovat, aby se sdružovali v přátelství. Celé sdružení bude sloužit jako středisko užitečných informací vztahujících se k policejním kaplanům.

V říjnu roku 1973 v hotelu Sheraton-Carlton ve Washingtonu, DC došlo k prvnímu historickému shromáždění policejních kaplanů pro účely založení Mezinárodní konference policejních kaplanů v USA. Kaplani z každé části země zde měli možnost podělit se o své zážitky, obavy, naděje a sny pro vymáhání práva kaplanství. Kaplan J. Dooley měl zpočátku pochybnosti o zájmu a odhodlání svých kolegů kaplanů o slučování. Tyto pochybnosti byly velice brzy rozptýleny, jelikož reakce policejních kaplanů byla okamžitá a rozsáhlá. Za méně než dva měsíce se více než 300 policejních kaplanů vrátilo se svojí žádostí o členství v této nové organizaci. Z potřeby se stala vize, z vize se stal plán a plán se stal skutečností.⁶⁷

⁶⁷ International conference of Police chaplains, <http://www.icpc4cops.org/about-us/our-beginning.html> (15.3.2012)

Mezinárodní konference policejních kaplanů se skládá z kaplanů a styčných důstojníků z různých náboženských skupin, kteří působí jako orgány činné v trestním řízení. Mezi hlavní úkoly této organizace patří:⁶⁸

1. Školení a vybavení organizace na pomoc jednotlivým kaplanům a jejich oddělení, kde působí.
2. Pomáhat při spouštění programů a posilovat existující programy.
3. Nabízet odbornou přípravu úrovně kaplanů založenou na různých zkušenostech ostatních kaplanů.
4. Povzbuzovat a podporovat vytváření sítí mezi kaplany.
5. Neustále usilovat o partnerství s dalšími profesními organizacemi kaplanských skupin.
6. Projevovat náboženskou toleranci a respekt k lidem všech náboženských tradic, ale také k lidem, kteří jsou bez víry a tradice.
7. Poskytovat bezpečné útočiště pro zraněné kaplany.
8. Podporovat světové vize kaplanství.

Mezinárodní konference policejních kaplanů není klub nebo soukromá organizace, která by se snažila pouze o rozšíření učení víry svých členů. Neslouží jako povolání pro vybudování své kariéry. Posláním této organizace je podporovat vývoj profesionálních kaplanů prostřednictvím dynamického vzdělávání. Toto poslání je dále definováno prostřednictvím základních hodnot, mezi které patří:

Respektovat a ctít odznak policie, muže a ženy, kteří získali právo tento odznak nosit. Absolutní dostupnost pro potřeby policistů a oběti trestných činů. Posuzovat odpovědnost a zajistit integritu. Nabízet profesionalitu služeb, včetně důvěrných naslouchání a duchovní rady.⁶⁹

ICPC se snaží udržet profesionalitu v oblasti vymáhání práva kaplanství. Uznává právo a povinnost každého orgánu činného v trestním řízení na vytvoření kvalifikace a kvality pro kaplany činné v trestním řízení. Nabízí návrhy jako pomoc při udržování profesionalizace prosazování práva kaplanství. Jedná se např. o tyto návrhy:⁷⁰

- Kaplan nikdy nesmí být odsouzen za trestný čin nebo trestné činy zahrnující morální hanebnost.

⁶⁸ International conference of Police chaplains, <http://www.icpc4cops.org/about-us/what-we-do/index.html>, (15.3.2012)

⁶⁹ Tamtéž

⁷⁰ International conference of Police chaplains, <http://www.icpc4cops.org/intro-to-chaplaincy/chaplain-qualifications.html>, (15.3.2012)

- Kaplan by měl být církevně certifikovaná osoba s dobrou pověstí a schválen pro vymáhání práva kaplanství uznávaným náboženským tělem, s pětiletou zkušeností ve službě.
- Kaplan by měl mít zájem na specializovaném vymáhání práva kaplanství vzděláním, pracovní zkušeností a jmenováním.
- Kaplan by měl projevit širokou základnu zkušeností, profesionální službu, emoční stabilitu a osobní flexibilitu.
- Kaplan by měl být taktní a ohleduplný v přístupu všech lidí bez ohledu na rasu, pohlaví, vyznání nebo náboženství.
- Kaplan by měl být ochoten zapojit se do vzdělávacích programů, které zvyšují svou účinnost při plnění a jednání s lidmi v krizi. Měl by být obeznámen s lékařskou komunitou a psychiatrickou pomocí v okolí.

Policejní kaplan je v první řadě člověk víry, řádně vysvěcený a ustanovený jako schválený a zkušený denominační zástupce. Pomáhá všem policistům a jejich rodinám v záležitostech spadajících do jeho profesní oblasti. Ze zákona zřízení funkce policejního kaplana v trestním řízení asistuje náčelníku policie. Je oprávněn navštěvovat domy policejních okresních stanic v okrsku. Objekty a domy důstojníků z agentury, kde přítomnost policisty naznačuje požadavek nebo potřebu kaplanovy služby nebo jeho přítomnost.⁷¹

Policejní kaplan je v některých případech u policie zaměstnán na plný úvazek a v někdy na částečný pracovní úvazek dobrovolníka. Pracovní den vykonává ve své kanceláři. Rovněž zde v policii jsou kaplani v rámci agentury, kteří jsou pečlivě vybíráni z místních církevních sdružení. Policejní ředitel divize s veliteli agentury, oficiálně schvaluje policejního kaplana na smluvní podmínky, aby sloužil jako kaplan nebo dobrovolník kaplan, podle okolností a daných potřeb oddělení. Schválení policejní kaplani jsou zástupci svých denominací v ekumenickém provozu. Jejich setrvání v policii je potom závislé v dobrém postavení k náboženské organizaci, kterou zastupují.⁷²

Hlavní náplň pracovní činnosti policejního kaplana na policejním oddělení:

- a) Je neustále nablízku a pomáhá policistům, právním zástupcům a ostatním členům oddělení.

⁷¹ International conference of Police chaplains, <http://www.icpc4cops.org/intro-to-chaplaincy/appointment.html>, (15.3.2012)

⁷² Tamtéž

- b) Pomáhá rodinám policistů.
- c) Navštěvuje nemocné nebo zraněné policisty v domovech nebo v nemocnicích.
- d) Pomáhá při oznámení smrti pozůstalým.
- e) Poskytuje pomoc obětem.
- f) Pomáhá vyučovat důstojníky v oblastech zvládnání stresu, etiky a rodinného života.
- g) Slouží jako součást katedry týmu reakce na krize.
- h) Pomáhá při sebevražedných incidentech.
- i) Slouží jako spojení s jiným duchovenstvem v komunitě.
- j) Stará se o duchovní potřeby vězňů.
- k) Poskytuje odborné odpovědi na náboženské otázky.
- l) Nabízí a provádí modlitby při zvláštních příležitostech, jako jsou slavnostní předávání cen a žehnání budov.⁷³

5.2 Americká asociace policejních kaplanů

Americká asociace policejních kaplanů je výrazně křesťanská nezisková organizace, založená podle zákonů státu Michigan. Je také federální s židovsko-křesťanským charakterem a má svůj základ v ortodoxním křesťanství. Asociace byla založena v roce 2007 kaplanem James M. Salomem, který tvrdí, že Bůh mu dal vizi rozšířit kaplanství v ministerstvech pro všechny policisty po celé Americe. Policisté jsou pro něho nejlepší partneři, kteří pod Božím velením a moudrostí „působí pokoj“. Pokud policisté mají chránit ostatní, měli by proto udělat všechno. Bůh jim potom dává správný směr jejich jednání.⁷⁴

Základní hodnoty Americké asociace policejních kaplanů:

Bible - Věříme, že Bible se skládá ze Starého a Nového zákona, neomylné a autoritativní Slovo Boží v písemné formě.

Trinity - Věříme, že je jeden Bůh, věčně existující ve třech osobách: Otec, Syn a Duch svatý.

Pán Ježíš Kristus - Věříme v božství Ježíše Krista, v jeho panenské narození, v jeho život bez hříchu, v jeho zázraky, v jeho zástupnou a smírnou smrt

⁷³ International conference of Police chaplains, <http://www.icpc4cops.org/intro-to-chaplaincy/chaplains-work.html>, (15.3.2012)

⁷⁴ <http://americanpolicechaplain.org/>, (15.3.2012)

skrze jeho prolitou krev, v jeho tělesné vzkříšení, v jeho nanebevstoupení, kde sedí po pravici z Otce a v jeho osobní návrat v moci a slávě.

Vykoupení - Věříme, že pro spásu ztracených a hříšných lidí je regenerace Ducha svatého naprosto nezbytná.

Duch svatý - Věříme, že v této službě Ducha svatého je možné žít zbožný život v tomto nynějším zlém světě.

Vzkříšení - Věříme ve vzkříšení a uvedení do života věčného.

Duchovní jednotu - Věříme, že duchovní jednotu všech věřících v Krista.⁷⁵

5.3 Duchovní služba v Policii Slovenské republiky

Poslání duchovní služby v policii na Slovensku je prezentováno veršem: „Je jen jeden Pán, jedna víra, jeden křest“ (Ef 4,5). Posláním práce policistů je chránit ve společnosti mír, spravedlnost a hodnoty demokratické společnosti. Lidé od mužů a žen zákona očekávají, aby se jim stali oporou v nouzi. Policista tedy není jen „tvrdou rukou“ státu, ale také pomocníkem, ochráncem a poradcem. V současné společnosti a to i na Slovensku roste počet problémů, které policisté řeší. Rovněž přibývají složitější předpisy a zákony, které kladou na policisty stále vyšší nároky. Zvládat tyto náročné požadavky na profesionální i osobní úrovni bývá proto často těžké. Jednat podle práva v rámci svěřených pravomocí může z policisty udělat necitlivého člověka vůči lidské důstojnosti. Opakem se potom stává, že policista nechce vědět co se okolo něho děje. Nechce dělat kompromisy s nespravedlností. Zjednodušeně řečeno není jednoduché v této práci zůstat tělem i duší člověkem. Policista může k vymáhání práva použít donucovací prostředky, což v očích občanů dělá z policistů silné. Jenomže policista musí být silný pro spravedlnost, ale rovněž musí mít respekt před zákonem a před člověkem a jeho právy. Duchovní služba v policii je službou pro policisty. Je odlišnou od duchovní služby, se kterou se policisté setkávají ve svých farnostech. Vnímá práci policistů nejen z pohledu zvenčí, ale také ze vnitř. Což pomáhá osobněji reagovat na situace, které práce policisty přináší. Policista stráží hodnoty společnosti. Jsou však i jiné dimenze života člověka, které

⁷⁵ American police chaplain association, <http://amaricanpolicechaplain.org/index.php?page=mission-and-values>, (15.3.2012)

skrývají obrovské hodnoty a má je každý z nás. Právě proto je zřízena duchovní služba v policii na Slovensku, aby tyto obrovské hodnoty mohla policistům ukázat.⁷⁶

Duchovní služba v rezortu Ministerstva vnitra vznikla 1. března roku 2003 a následně 1. června roku 2003 vstoupili do policejních sborů první duchovní, čímž vlastně pastorační služba začala. Začátky nebyly lehké, jelikož do této doby v policii neexistovala žádná duchovní služba, jako tomu bylo např. v armádě nebo ve vězeňské službě.⁷⁷

V současné době je duchovní služba v policii velmi dobře zařazená a duchovní v rámci své pastorační péče o policisty pořádají i různé zahraniční aktivity jako jsou např. Poutě do Krakova do Svatyně Božího milosrdenství, do Lurd, do Říma a Vatikánu.⁷⁸

5.4 Duchovní služba v Policii Spolkové republiky Německo

Policejními kaplany v Policii Spolková republika Německo jsou policisté, kteří slouží v organizacích policejních služeb. Partneři katolické církve jsou v každé provincii policie. Diecéze požadují, aby poradenské profese související s policií měli v oblasti své diecézní zástupce. V současné době pracuje v policii asi sto deset katolických policejních kaplanů. Všichni policejní kaplani jsou odpovědní svým biskupům a nezávisle na jejich pastorační činnosti vládním a policejním pokynům. Policejní kaplani kromě své pastorace pomáhají při řešení jednoduchých konfliktů při prosazování norem státu na ochranu lidských a občanských práv. Jsou nápomocni policistům při oznámení smrti pozůstalým. Pomáhají policistům při operacích v zahraničí. Diskrétnost policejních kaplanů je samozřejmostí. Policejní kaplani pomáhají udržet etický rozměr práce policie naživu a při vědomí.⁷⁹

Profesní etika policisty pomáhá policistovi učinit odpovědné rozhodnutí a podle toho jednat. Ženy a muži v policii se často potýkají s lidskými extrémami. Policista sloužící u policie není jen soukromá osoba. Musí být vždy schopen odpovědět za své rozhodnutí a činnost policie. Před občany musí bojovat za svoji svobodu a chránit si ji. Své rozhodnutí musí obhájit před svými nadřízenými, nebo u jednání soudu. V neposlední řadě také ke svému vlastnímu svědomí. Policisté by měli konat vše, co je legální. V ideálním případě postupovat podle formálního zákona, např. trestního zákona nebo trestního práva, které se shoduje s představami o spravedlnosti. V mnoha konfliktních situacích např. při

⁷⁶ Ministerstvo vnitra Slovenské republiky, Poslanie duchovnej služby, <http://www.minv.sk/?poslanie-duchovnej-sluzby> (15.3.2012)

⁷⁷ Ministerstvo vnitra Slovenské republiky, <http://www.minv.sk/?aktivita-rok-2008>, (5.3.2012)

⁷⁸ Ministerstvo vnitra Slovenské republiky, <http://www.minv.sk/?aktivita-rok-2011-z>, (5.3.2012)

⁷⁹ Katholische Polizeiseelsorge, <http://polizeiseelsorge.org/hp145/Aufgaben.htm?ITServ=CY5062a8bX1367c27c87fX2694>, (5.3.2012)

demonstracích s vládními orgány musí trvat na přísném dodržování norem v souladu se zákonem. Znepokojení občané, ale toto právo považují za nelegitimní. Naopak, policisté musí někdy prosazovat proti své vlastní spravedlnosti, právo impulsní. Policista musí vždy na veřejnosti jednat tak, aby respektoval zákon. Osobní názor policisty v mnoha konfliktních situacích nehraje žádnou roli. Etika policie se snaží určit oblasti konfliktu a napětí u policistů. Etický kodex policie poskytuje diskusní fórum pro názor a úsudek policistů a policejních kaplanů. Účast na něm je výrazem odpovědnosti služby v policii.⁸⁰

⁸⁰ Katholische Polizeiseelsorge, <http://polizeiseelsorge.org/hp142/Berufsethik.htm>, (5.3.2012)

6 Armáda České republiky – AČR

Armáda České republiky je hlavní složkou ozbrojených sil České republiky. Součástí Armády ČR je dále Vojenská kancelář prezidenta republiky a Hradní stráž. Vrchním velitelem ozbrojených sil České republiky je prezident republiky, kterým je v současné době Václav Klaus. Mezi hlavní úkoly Armády ČR patří zabezpečit obranu území České republiky s využitím zásad kolektivní obrany dle článku 5 Washingtonské úmluvy. Armáda ČR je zapojena do integrované vojenské struktury Severoatlantické aliance NATO. V této alianci se podílí na společných cvičeních a zahraničních operacích. Od roku 2005 jsou vojáci zařazeni v Armádě ČR jako profesionálové. Služba vojáků je zaměstnání, za které pobírají řádný plat. Branná povinnost, ale nezanikla a stát může v případě ohrožení státu lid povolát. Rovněž může Armádu ČR v některých případech doplňovat aktivní záloha Ozbrojených sil České republiky.⁸¹

6.1 Stručná historie vzniku Armády České republiky

Po skončení 2. světové války se Československá armáda začala urychleně obnovovat. Byly vytvářeny domácí útvary, které byly doplněny Československými jednotkami, které působily za války v zahraničí. Byla vytvořena a schválena dne 25.5.1945 tzv. prozatímní organizace Československé branné moci. Území Československé republiky bylo rozděleno na čtyři oblasti, kde postupně vznikaly divize. V počátku se velení armády potýkalo s nedostatkem lidí, ale také s nedostatkem materiálních zdrojů. Což bylo dáno především úbytkem obyvatelstva způsobeným odsunem Němců a Maďarů. Národní hospodářství se po válce vzpamatovalo velmi pomalu a nebylo schopno pokrýt všechny materiální požadavky armády. Boje schopnost armády nebyla v této době velká. Armáda se hlavně podílela na odsunu Němců a boji s banderovci. Politické změny v únoru roku 1948 způsobily výraznou proměnu Československé armády. Byla provedena tzv. očista velitelského sboru, kdy armádu muselo z politických důvodů opustit mnoho důstojníků. Místo nich nastoupili vojáci z povolání, kteří byli zcela oddáni novému politickému režimu. Celá armáda byla vytvořena tak, aby odpovídala Sovětskému vzoru. V 50 letech minulého století byla Armáda zneužívána k perzekuci části obyvatelstva. Politicky nespolehlivé osoby byly zařazovány do pomocných technických praporů. Dne 14.5.1955 vstoupila Československá armáda do Varšavské smlouvy. V této smlouvě byla zakotvena velmi úzká spolupráce s Armádou Svazu Sovětských socialistických republik. Následně se v Československé armádě nedělo nic, co by neschválilo velení Sovětských vojsk. V roce

⁸¹ Srov. Armáda České republiky, <http://kariera.army.cz/cz/armada-cr>, (5.3.2012)

1968 Sovětské velení rozhodlo o vojenském zásahu zemí Varšavských smluv proti Československé socialistické republice. Následkem toho bylo, že v Československu zůstala skupina vojsk o síle 70 tisíc osob. Sovětské velení potom provedlo rozsáhlou reorganizaci Československé armády. Byly sníženy početní stavy vojáků a provedeny redukce organizačních skupin. Dále v 70 letech minulého století v procesu normalizace muselo Československou armádu opustit více jak šest tisíc osob. Kopírováním Sovětských vojsk a jejich organizačních struktur byla v roce 1976 převedena civilní obrana pod Československou armádu z Ministerstva vnitra. Osmdesátá léta minulého století jsou v Československé armádě z velké části poznamenané neustále vzrůstajícím napětím mezi Sovětským svazem a Spojenými státy Americkými. Sovětské velení s vojsky Varšavské smlouvy zbrojí proti armádám v Severoatlantické aliance, NATO. Do Československé armády jsou dodávány nové druhy vojenské techniky a zbraní. Na území Československa jsou rozmístěny nové útvary Sovětské armády, které disponují moderními nosiči jaderných zbraní. Následné obrovské finanční výdaje na zbrojení vedly k tomu, že Sovětský svaz uzavřel dohodu se Spojenými státy Americkými o likvidaci některých jaderných zbraní. Byly sníženy početní stavy vojáků jak v Sovětské armádě, tak i v Československé armádě. Dokonce se uvažovalo o zkrácení základní vojenské služby z dvaceti čtyř měsíců na osmnáct měsíců, aby byly ušetřeny peníze. Celkově byl v armádě kladen důraz na posílení železničních a stavebních vojsk oproti bojovým vojskům. Politické změny po listopadu roku 1989 vedly v Československé armádě především k novele braného zákona, kterým byla snížena základní vojenská služba z dvaceti čtyř měsíců na osmnáct měsíců a přijetí zákona o náhradní civilní službě. Následkem těchto legislativních změn došlo k masovému odchodu vojáků z povolání. 30.6.1991 došlo ke stažení Sovětských vojsk z území Československé republiky a druhého dne 1.7.1991 zanikla celá Varšavská smlouva. V nové politické scéně v Československu se snažila Slovenská republika vyčlenit ze svazku České a Slovenské federativní republiky. Výsledkem bylo rozhodnutí o jejím zániku a vytvoření nástupnických států, tedy České republiky a Slovenské republiky. V souvislosti se zánikem České a Slovenské federativní republiky ukončila svoji činnost k 31.12.1992 i Československá armáda a to na základě Ústavního zákona č. 542/1992 Sb. Dnem 1.1.1993 vznikla Armáda České republiky a Armáda Slovenské republiky, které převzaly všechny mezinárodní závazky bývalé Československé armády. V letech 1993 až 1999 Armáda ČR prošla velmi složitým procesem redukce početních stavů vojáků a vytváření nových organizačních struktur. Zásadním mezníkem ve vytváření nových

organizačních struktur bylo přijetí České republiky dne 12.3.1999 do Severoatlantické aliance, NATO, jejíž součástí je do současné doby.⁸²

6.2 Historie vzniku Duchovní služby v Armádě České republiky

Duchovní služba Armády ČR má svojí bohatou historickou tradici. Už Armáda Rakouska-Uherska měla své vojenští duchovní a tito byli dále i v Československé armádě. Při vzniku Československé armády v roce 1918 byla v následujícím roce ustanovena duchovní služba. Byl zřízen řídicí orgán duchovní služby na Ministerstvu národní obrany, který se dělil na tři oddělení podle konfesní příslušnosti kaplanů. Jednalo se o Oddělení Katolické, Evangelické a Husitské. Hlavním úkolem duchovních bylo starat se o náboženskou a mravní výchovu vojáků. Za základní prostředky této výchovy byly považovány mimo jiné: osobní příklad velitele, zdravé vojenské prostředí, dokonalý technický výcvik, příležitostná poučení, odměny a tresty, občanská nauka, vojenské pocty, obřady a slavnosti, tiskoviny určené pro vojsko a pěstování zpěvu a hudby. Duchovní měli dále ve svých kompetencích správu kostelů, hřbitovů a vedení vojenských matrik. Svým působením upevňovali u vojáků kázeň, lásku a věrnost k vlasti a úctu k životu. Po dohodě s velením konali na útvarech nedělní bohoslužby. Po vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava v roce 1939 byla Československá armáda částečně rozpuštěna. Vojenští duchovní přecházeli do církevní nebo státní služby. Duchovní péči o vojáky obstarávali biskupové podle trvalých bydlišť vojáků. V době druhé světové války působili vojenští duchovní v zahraničním odboji v jednotkách Československých legií v Anglii, Francii, Rusku a středního východu. V poválečném období bylo opětovně ministrem Národní obrany rozhodnuto o znovuobnovení činnosti duchovní služby. Duchovní služba trvala, ale jenom pár let. Nastoupením komunistického režimu v únoru roku 1948 došlo k zásadnímu zlomu ohledně vojenských duchovních. Ti, kteří se novému režimu stali nepohodlní, byli z armády propuštěni. Ti, kteří proti režimu přímo protestovali, se dostali do izolace. Vojenským kaplanům se celkově práce v armádě znepríjemňovala a vždy si komunistický režim našel nějaký důvod, aby mohl být duchovní z armády propuštěn. Volné místo potom už nikdy nebylo nahrazeno novým duchovním. V roce 1950 byla duchovní služba v nové armádě ukončena a vojáci byli vychováváni v souladu s učením Marxismu-Leninismu a ateizmu. Duchovní v rámci branné povinnosti sloužili u armády dále, ale nevykonávali duchovní činnost. Byli zařazeni do Pomocných technických praporů, tzv. PTP a to

⁸² Srov. Armáda České republiky, <http://armada.vojenstvi.cz/>, (15.3.2012)

na neomezenou dobu. V dobách komunistické armády nikde žádný vojenský duchovní nepůsobil.⁸³

Pádem komunistického režimu v listopadu roku 1989 a vznikem nového demokratického zřízení, založeného na svobodě projevu a vyznání se toto projevilo i v armádě. V celé armádě bylo nutné udělat transformaci, aby odpovídala podmínkám nově vzniklého demokratického státu. Mezi významné úkoly patřilo i obnovení náboženské svobody vojáků, kterou garantovala Listina základních práv a svobod. Rovněž Branným zákonem z roku 1990 byla všem vojákům zaručena svoboda projevu náboženského vyznání. Což zahrnovalo i účast na náboženských obřadech. Z těchto důvodů byl v začátcích demokracie umožněn duchovním z řad státem uznávaných církví vstup do vojenských objektů. V roce 1995 byla v armádě vytvořena humanitní služba, která podporovala všestranný rozvoj lidských hodnot ve vojenském prostředí. Cílem bylo zlidštění podmínek, ve kterých vojáci a občanskí zaměstnanci pracují. Duchovní služba byla součástí tohoto projektu. Armáda České republiky se měla účastnit zahraničních bojových operací. Proto začátkem roku 1996 se začalo na Ministerstvu obrany České republiky na Oddělení humanitní služby uvažovat o účasti vojenského duchovního na těchto misích. V této době měly jednotky Českých ozbrojených sil působit v rámci mezinárodní operace IFOR v Bosně a Hercegovině. Katolický kněz Tomáš Holub, který v té době působil jako kaplan v Kutné Hoře, byl biskupem Cikrlem požádán, aby plnil úkoly vojenského duchovního. Následně kaplan Tomáš Holub dne 29.7.1996 odjel společně s vojáky 6. mechanizovaného praporu v rámci mise IFOR do Bosny a Hercegoviny. Účast a samotné působení duchovního Tomáše Holuba v Armádě České republiky v Bosně a Hercegovině postavilo základy, na kterých byla potom budována duchovní služba v armádě. Zřízení Duchovní služby v Armádě České republiky nastalo dne 3. Června 1998, kdy byla podepsána smlouva mezi Ekumenickou radou církví a Českou biskupskou konferencí. Tato smlouva upravuje vzájemnou spolupráci na činnosti duchovní služby u jednotek Armády České republiky. V úvodním prohlášení této smlouvy je jasně dáno, že všichni zástupci církví, kteří se účastní této smlouvy, si jsou hluboce vědomi potřeby vydávat v prostředí resortu ministerstva obrany svědectví o křesťanské víře a naději v jednotě. Ve smlouvě je dále uvedeno, že duchovní, kteří budou působit v Armádě České republiky, budou nabízet pomoc všem vojákům, kteří o tuto službu budou mít zájem. Každý voják může pomoc duchovního přijmout, ale také samozřejmě

⁸³ Srov. KNICHAL, J., *Historie duchovní služby v armádě*. www.vira.cz. Dostupné na: <http://www.vira.cz/Texty/Clanky/Historie-duchovni-sluzby-v-armade.html>, (15.3.2012)

odmítnout. Poslání duchovního není primárně evangelizační. Jeho není především motivováno k získání nových věřících pro jeho církev.

V ten samý den, kdy byla podepsána smlouva mezi církvemi, byla podepsána i smlouva mezi Ministerstvem obrany České republiky, Ekumenickou radou církví a Českou biskupskou konferencí. Touto smlouvou byly stanoveny jasné podmínky pro působení vojenských duchovních z církví, které se účastnily na této dohody. Smyslem této smlouvy bylo vymezení struktury a zabezpečení duchovní služby. Určit status vojenského duchovního. Nastavit finanční a materiální zabezpečení duchovního a pojmenovat jeho funkční náplň a zařazení. Následně byl v resortu Ministerstva obrany České republiky ustanoven hlavní kaplan Armády České republiky, který zahájil praktické naplňování této dohody u jednotek ozbrojených sil České republiky. Slavnostní podepsání těchto smluv vyvrcholilo vyhlášením rozkazu Ministra obrany České republiky, Michala Lobkovicze č. 19 ze dne 3. června 1998 s nabytím účinnosti dne 22. června 1998, O zřízení duchovní služby v resortu Ministerstva obrany České republiky.⁸⁴

Dne 26. ledna 2012 byl Ministrem obrany České republiky Alexandrem Vondrou a kardinálem Dominikem Dukou podepsán dodatek k Dohodě o duchovní službě, který upřesňuje jakým způsobem a v jakých počtech by se měly jednotlivé církve podílet na zabezpečení duchovní služby v resortu Ministerstva obrany České republiky. Dále přesněji vymezuje hlavní požadavky a kritéria, podle kterých jsou duchovní vybíráni pro službu vojenských kaplanů. Obě strany podepsáním tohoto dodatku se zavázaly, že do služeb vojenských kaplanů bude ze strany církve vysíláno takové množství duchovních, aby byla možnost naplnit reálné potřeby Ministerstva obrany České republiky. Vzájemně bylo v dodatku smlouvy dohodnuto, že celkový počet vojenských kaplanů činných ve službě bude čtyřicet. Přičemž zastoupení jednotlivých křesťanských církví bude takovéto.⁸⁵

Církev římskokatolická – 20 vojenských kaplanů.

Církev československá husitská - 7 vojenských kaplanů.

Českobratrská církev evangelická – 5 vojenských kaplanů.

Církev bratrská – 2 vojenští kaplani.

⁸⁴ Srov. KNICHAL, J., *Historie duchovní služby v armádě*. www.vira.cz. Dostupné na: <http://www.vira.cz/Texty/Clanky/Historie-duchovni-sluzby-v-armade.html>, (15.3.2012)

⁸⁵ Srov. Ministerstvo obrany České republiky, <http://www.mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/duchovni-sluzba-v-acr-64633/>, (15.3.2012)

Církev adventistů sedmého dne – 1 vojenský kaplan.

Pravoslavná církev v českých zemích – 1 vojenský kaplan.

Jednota bratrská – 1 vojenský kaplan.

Slezská církev evangelická augsburského vyznání – 1 vojenský kaplan.

Starokatolická církev – 1 vojenský kaplan.

Evangelická církev augsburského vyznání – 1 vojenský kaplan.

Duchovní službou v Armádě České republiky vykonávalo od roku 1998 přes třicet vojenských kaplanů ze sedmi křesťanských církví. Z tohoto počtu se asi třicet vojenských kaplanů účastnilo vojenských zahraničních operací. V současné době působí v resortu Ministerstva obrany České republiky dvacet sedm vojenských kaplanů ze sedmi křesťanských církví. Vojenští kaplani se stali normální součástí života armády. Jsou v neustálém kontaktu s vojáky a každý den jim jsou nápomocni. Slouží nejen v České republice, ale jsou vojákům nablízku i v boji při zahraničních bojových misích. Vojenští kaplani jsou duchovní, které do jejich služby vysílají společně všechny křesťanské církve sdružené v Ekumenické radě církví a v České biskupské konferenci, aby ve vojenském prostředí sloužili všem, kteří o pomoc požádají.⁸⁶

6.2.1 Hlavním úkolem Duchovní služby v Armádě České republiky je zejména:⁸⁷

1. Podporovat velitele všech stupňů v jejich odpovědnosti za naplňování a ochranu lidského rozměru života každého vojáka v činné službě a občanského zaměstnance.
2. Nabízet pomoc při řešení osobních krizí i těžkostí, které vznikají v pracovním, osobním a rodinném životě pracovníků resortu Ministerstva obrany.
3. Přispívat k rozvíjení a prohlubování demokratických tradic evropské kultury v resortu Ministerstva obrany.
4. Vytvářet podmínky pro naplňování ústavně zaručených lidských práv, která souvisejí se svobodou vyznání pro pracovníky resortu Ministerstva obrany ve všech situacích spojených s plněním jejich služebních a pracovních povinností.

⁸⁶ Ministerstvo obrany České republiky, <http://www.mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/duchovni-sluzba-v-acr-64633/>, (15.3.2012)

⁸⁷ Ministerstvo obrany České republiky, <http://www.mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/duchovni-sluzba-v-acr-64633/>, (15.3.2012)

5. Duchovní služba je budována na ekumenickém základě.
6. Nabídka pomoci je určena všem.
7. Každý jako jedinec má právo pomoc duchovního pro sebe vyžádat, přijmout nebo odmítnout
8. Chápání služby vojenského duchovního, který působí v duchovní službě, není primárně evangelizační, služba vojenského duchovního není motivována snahou o získání nových členů pro svou víru či církev.

6.2.2 Náplň práce vojenského duchovního v Armádě České republiky:⁸⁸

1. být poradcem velitele v oblasti lidských hodnot, vojenské etiky, morálky a mezilidských vztahů
2. svým osobním příkladem a aktivní motivací vytvářet pozitivní atmosféru pro zlepšování a prohlubování vzájemné důvěry u útvaru
3. být k dispozici příslušníkům jednotky, ve které působí, i jejich rodinným příslušníkům pro osobní rozhovor je-li potřeba, doporučuje další odbornou pomoc
4. preventivně působit proti konfliktům v oblasti mezilidských vztahů
5. má právo na přístup ke každému pracovníkovi resortu Ministerstva obrany ve své jednotce, má právo účastnit se velitelských porad a vyslovovat se k otázkám, jež se týkají lidského rozměru služby pracovníků resortu Ministerstva obrany v jeho jednotce, etických a jiných problémů, které souvisejí s činností vojenského duchovního
6. vykonává nebo zabezpečuje duchovní službu pro pracovníky resortu Ministerstva obrany a jejich rodiny včetně bohoslužeb pro všechny církevní denominace sdružené v rámci České biskupské konference a v Ekumenické radě církví
7. hájí zájmy pracovníků resortu Ministerstva obrany jiných vyznání a jejich rodin a zprostředkovává jim kontakt s jejich duchovními, pokud služba těchto duchovních není v rozporu se stanovenou působností resortu Ministerstva obrany
8. spolupracuje s duchovními ostatních církví a náboženských společností, není-li činnost těchto duchovních v rozporu s posláním a působností resortu Ministerstva obrany
9. spolupracuje s duchovními jiných armád v rámci mezinárodních vojenských aktivit
10. spolupracuje s vojenskými lékaři, psychology a dalšími pracovníky, kteří zabezpečují sociální politiku v resortu Ministerstva obrany.

⁸⁸ *Smlouva mezi Ekumenickou radou církví a Českou biskupskou konferencí o podmínkách vzniku a působení duchovní služby v resortu Ministerstva vnitra z června 1998. Článek D, odst. 10*

Motivací pro výkon služby vojenského kaplana je jeho hluboká víra v pravdivost slov z evangelií podobenství o posledním soudu: „...cokoliv jste učinili jednomu z těchto mých nepatrných bratří, mně jste učinili.“ (Mt 25,40). Vojenský kaplan v armádě slouží službu přítomnosti, kdy je přímo přítomný na společenském životě jednotky. Účastní se aktivních vojenských výcviků a vojenských ceremonií, kde vystupuje s modlitbou a řečí. Na základě získané důvěry ve vojenské jednotce poskytuje vojákům diskrétní rozhovory. Provádí v jednotce liturgické úkony, kdy se jedná zejména o ekumenické bohoslužby a žehnání praporu, při odjezdech a návratech ze zahraničních misí. Mezi nejdůležitější činností vojenského kaplana patří skrytá modlitba za vojáky. Tímto je vytvářeno duchovní zázemí pro vojáky ve službě.⁸⁹

6.2.3 Etika vojáka Armády České republiky⁹⁰

Duchovní služba Armády České republiky systematicky rozvíjí etickou rovinu vojenské služby. Děje se tak především prostřednictvím Etických seminářů. Etické semináře jsou pořádány v rámci kariérového vzdělávání vojáků a dále při různých příležitostech, jako je např. výjezd do zahraniční operace.

Kodex etiky vojáka

Kodex etiky vojáka vyjadřuje tradiční vojenské hodnoty, které má každý voják ctít. Těmito hodnotami jsou:

Odpovědnost a smysl pro povinnost - „uvědomuj si své povinnosti, projevuj iniciativu a tvořivý přístup ke službě“

Obětavost - „dej všechno, dej víc, než dostáváš, uvědom si, že úspěch celku stojí výš než úspěch jednotlivce“

Odvaha - „neboj se rozhodnout a přijímat nové výzvy, měj sílu překonat složité, nebezpečné a riskantní situace“

Věrnost - „buď oddaný své zemi a její armádě a loajální ke svým nadřízeným, respektuj své spolupracovníky“

Čest - „buď přímý a zásadový, jednej vždy v souladu se svým svědomím, tvé poslání tě zavazuje“

⁸⁹ Srov. HOLUB, T., *Pastorační služba v Armádě České republiky*. Praha : Pastorační středisko Praha, 2007, s. 8-9.

⁹⁰ Duchovní služba Armády České republiky, <http://www.kaplani.army.cz/index.php?id=21>, (15.3.2012)

6.2.4 Modlitby vojáků v Armádě České republiky⁹¹

Modlitba patří k základním skutečnostem života křesťanů. V modlitbě musí jít o setkání osob a to lidské a Božské. V modlitbě se obracíme k Bohu se svými prosbami, starostmi, nejistotami a chválami. Vojenští kaplani svolávají vojáky ke společné modlitbě. Mezi hlavní modlitby vojáků patří modlitba za mír a modlitba za padlé a zemřelé. Každý čtvrtek ve Vojenském kostele sv. Jana Nepomuského v Praze probíhají modlitby vojáků.

Modlitba za mír

Hospodine, slyš můj hlas, když volám, smiluj se nade mnou. (Žalm 27,7)

Všemohoucí Bože, ty jsi dárce pokoje. Stojíme zde proto před tebou a prosíme: Přispěj na pomoc světu, který je zasažen násilím, a daruj lidem mír. Posiluj v srdcích všech, kteří mají zodpovědnost za tento svět, odvahu bránit skutečnou spravedlnost, svobodu a důstojnost všech lidí. Upevňuj odhodlání všech, kteří nasazují své síly v boji se zlem. Uzdrav srdce mužů i žen, kteří zaslepení nenávistí a sobectvím neváhají použít násilí pro dosažení svých cílů. Probud' v nás vnímavost pro trpící i ochotu jim pomáhat. Nauč nás odpouštět těm, kteří se proti nám provinili, a prosit za odpuštění ty, kterým jsme my sami ublížili.

Prosíme tě, Bože, vyslyš nás skrze našeho Pána Ježíše Krista, neboť on nám otevřel cestu do tvého království pokoje. AMEN

Modlitba za padlé a zemřelé

U Hospodina je milosrdenství, hojné je u něho vykoupení. (Žalm 130,7)

Všemohoucí Bože, ty jsi Pánem nad životem i smrtí. Stojíme zde proto před tebou a prosíme:

Ujmi se všech, kteří zahynuli v bojích a válkách způsobených lidskou zlobou, pýchou a sobectvím. Přijmi do své náruče všechny ty, kteří svůj život obětovali při obraně života a svobody druhých lidí. Shlédni ve své lásce na ty, které o život připravila věrná služba, odvaha a statečnost. Smiluj se nad těmi, kteří zemřeli ve válkách zbytečně a nesmyslně. Odpuš' pro své milosrdenství také těm, kteří ve své slabosti a omylnosti ztratili život v boji za věci nespravedlivé. Otevři své království spravedlnosti a pokoje všem nevinným obětem válek a násilí.

⁹¹ Srov. Duchovní služba Armády České republiky, <http://www.kaplani.army.cz/index.php?id=40>, (15.3.2012)

Prosíme tě, Bože, vyslyš nás skrze našeho Pána Ježíše Krista, neboť on jako první z těch, kdo zemřeli, vstal z mrtvých. AMEN

Komunita kříže z hřebů

V paměti lidstva zůstává jako tragické datum 14. listopad 1940, kdy bylo německým letectvem vybombardováno Anglické město Coventry. V centru města z velkolepé katedrály zbyly dva trámy, které zůstaly v podobě kříže s nespočtem středověkých hřebů a okolo ohořelých trámů. Tento kříž byl vztyčen na kamenném oltáři zničené katedrály a doplnil se nápis „FATHER FORGIVE“, Otče odpusť, který napsal probošt Howard na zčernalou zeď presbytáře krátce po požáru. Slova tato byla zapsána, aby zůstala v paměti pro další generace jako varování před válečnými hrůzami a na potřebu smíření s Bohem a mezi lidmi navzájem. Později byl složením tří původních hřebů vytvořen známý Kříž. Cross of Nails. Komunita z katedrály ve městě Coventry, která usiluje o smíření, přijala Kříž z hřebů, známý jako Cross of Nails za svůj. Kříž vznikl složením z původních hřebů. Na důkaz smíření po skončení války byly tyto kříže věnovány také německým městům Kiel, Drážďany a Berlín. Tato města byla rovněž za druhé světové války bombardována Spojeneckými vojsky. Kříž z hřebů se stal symbolem míru a smíření a rozšířil se po celém světě. V současné době existuje ve světě více než 150 center kříže z hřebů. Kříže z hřebů nejsou pouze v kostelech, ale i v centrech pro smíření, ve věznicích, v neziskových organizacích a školách. Zaměření těchto center jsou různá. Zabývají se různými problémy zejména náboženskými, ale i politickými a rasovými. Všechna tato centra mají společný cíl a to šíření míru a smíření skrze Ježíše Krista v různých zemích a komunitách. Duchovní ve společnosti komunity města Coventry mají mimořádnou úlohu. V místě vzniku Kříže z hřebů probíhá každý pátek v poledních hodinách společná modlitba, "Litanie smíření". Síla této modlitby tkví v tom, že se centra na celém světě duchovně propojí a všichni se v moci Boží smiřují. Členem komunity Kříže z hřebů se stala i armáda České republiky. A to dne 6. prosince 2004. Vojenští kaplani z různých křesťanských církví ve své každodenní práci uskutečňují smíření mezi křesťany odlišných vyznání. Při svém působení v zahraničních misích jsou Božími posly smíření do znesvářených částí světa.

Petr Svoboda⁹² jako vojenský kaplan uvádí, že se účastnil společně s vojáky dvou zahraničních misí v Iráku a jedné mise v Afganistanu. Ze své vlastní zkušenosti, ale také ze zkušeností svých kolegů může potvrdit, že duchovní služba je v armádě pozitivně vnímána.

⁹² mjr. Mgr. Petr Svoboda, kaplan vojenské policie

A to nejen jednotlivci, ale i celých jednotek. Jeho nedávná zkušenost z pohřbu jedné kolegyně, kterou doprovázel v těžké nemoci, to také potvrzuje. Několikrát byl od vojáků osloven s oceněním a vděčností, protože si snad každý z nich uvědomil závažnost ohrožení života v nemoci a dobrodiní kaplanské služby. Založení Křesťanské policejní asociace vnímá velice pozitivně, neboť je dobré osobě vzájemně vědět a posilovat se při vzájemných modlitbách. Stálá duchovní služba by mohla být rovněž u policie, neboť tyto ozbrojené složky mají mnoho společného. Působí po celé České republice a mají své velitele. V působnosti vojenských kaplanů je být i poradcem velitelů. Dále jsou spolutvůrci atmosféry ve vztazích a specificky jako školitelé v oblasti etického vzdělávání. Svoboda hodnotí velice pozitivně svou bezprostřední možnost přístupu k veliteli i k poslednímu členu nejvzdálenější expozitury. Za jedno z nejzávažnějších témat s vojáky považuje ohrožení smrtí. Pokud se stane násilný čin, nebo se vyšetřuje nehoda se smrtelným zraněním, automaticky se otevírá přesažná oblast. Anebo se automaticky stáváme uzavřenější. Při setkání s násilnou smrtí nemůžeme zůstat neteční. Ozbrojené složky jako jediné dopustí poškození službou, je proto nutné napomáhat tomu, aby případné poškození bylo co nejmenší. Policista může být vystaven nebezpečí, které výrazně působí nejen na jeho psychiku, ale na celou jeho bytost. Tedy i na duchovní vnímavost, duchovní život, vztahy, hodnotový systém apod. Kaplani vždy působili tam, kde se člověk otevírá věčnosti, protože jiné aspekty naděje už nestačí. Prostě, když někdo umře, tak je třeba farář, rituál, smíření a vždycky to tak bylo.⁹³

Žádné nařízení nebo interní směrnice v Policii České republiky neřeší a ani nemohou řešit otázku smrti, přesto se s ní policisté setkávají. Jak uvedl Petr Svoboda, ve smrti se otevírá přesažená oblast. Policisté by měli vědět, že smrt člověka byla poražena našim Pánem Ježíšem Kristem. Toto by mohl s policisty objasňovat a sdílet ustanovený policejní kaplan.

„Kdo má uši, slyš, co Duch praví církvím: Kdo zvítězí, tomu druhá smrt neublíží.“
(Zjevení Janovo 2,11)

V historickém hledisku je statické porovnávání kulturních forem nesmyslné. Velké kultury a myšlení vyvíjející se ve společném kontextu nejsou vzájemně oddělené, nehybné útvary a velikost kultury spočívá ve schopnosti se proměňovat a přijímat vše to, co ji může obohacovat a proměňovat ve prospěch jejich členů. Ve všech kulturních a myšlenkových

⁹³ Rozhovory s Petrem Svobodou na setkáních Křesťanské policejní asociace. Na přání respondenta není rozhovor součástí příloh. Jeho přepis je k dispozici v osobním archivu autora.

okruzích se na začátku objevuje jistota umírání a mýtus znovuzrození. Všechny kultury v tom vidí budoucnost potomků jako touhu po naplnění dlouhého života. Nikde však není smrt chápána jako smrt v přísném slova smyslu. Objevují se různé formy dalšího života a čiré je nemyslitelné. Na jedné straně rity péče o mrtvé, na druhé straně obavy o průniku nicoty do zóny života. Po cestě hrobů může vést cesta do minulosti. Podle Platóna je možné prohlásit, že člověk, aby mohl žít biologicky, je nucen umět umřít pro opravdovější život. Pro jistotu oddání se pravdě je oddání se skutečnosti a ne krokem do nicoty. Je to životní předpoklad pro biologické přežívání člověka. Ve Starém zákoně se smrt zpočátku spojuje s názory archaického světa a klanovou strukturou. Krize osvícenství a krize židovského vědomí vyúsťují ve vědomí zemřít stár a nasycen životem jako běžné naplnění života. Mrtvý sestupuje do šeolu, kde vede nicotné živoření jako stín, zjevovat se může jako nevitáný až nebezpečný. Je oddělen do prostoru bez komunikace a tento fakt pak ve svém důsledku znamená zničení života. Propast nicoty se projevuje tím, že tam není Jahve a není veleben, není vůči němu komunikace a smrt se stává zajetím bez konce. Bytí a nebytí zároveň, zbytek bytí a už ne život. Nebytí není však úplnou nicotou a povyšuje utrpení člověka před Bohem a s Bohem na nový pohled. Být nemocný a mrtvý znamená ztrátu komunikace a nemoc a smrt ničí životní vztahy a následně strukturu fyzického těla. A ne každá existence je existencí a životem, ne každý život není jen svou existencí životem. Život ve vlastním slova smyslu může být jen tam, kde není nemoc, osamělost, izolace a naopak je tam, kde se nachází naplnění, láska, společenství a vztah k Bohu. Život se stává identický s požehnáním a smrt s prokletím, život je společenství, smrt znamená ztrátu vztahů. Teologický fenoménžití znamená sílu společenství Božího, které je zcela jistě silnější než fyzická smrt a dává víru v život po fyzickém zániku. Věčná představa o smrti jako o závoře končící na území Jahveho je protikladem k rozsáhlému nároku na víru v Jahveho a v rozporu názoru na život narážející na hranice své moci. Tezi o pojmu Boha v Izraeli jako nezničitelného společenství Božího a věčného života jako přísně teologické výpovědi odporuje historická námitka. Lid chtěl a hledal komunikaci s mrtvými a úřední náboženství tyto praktiky nepřijalo. Kult mrtvých předků je vlastní příčinou naturalizace smrti a lákal velkou pozornost, které musel Jahve se svým nárokem na myšlenku nezničitelnosti společenství s Bohem čelit. Odmytizování smrti je zásadní nutností pro to, aby se mohl Jahve stát životem mrtvých. Kultovně negativní kvalifikace smrti má teologické následky. Smrt a hříchy jsou uváděny do souvislosti tím, že je smrt odvrácením od Jahveho a je velmi zřetelně ukázána. Kazatel a Job dávají různými způsoby vědět o zhroucení jistot. Radikální kritika starého pojetí souvislosti činů a následků vede k názoru, že umírání a život člověka nemají žádnou manifestační logiku. Nemoc, smrt

a zavržení se dostávají do pohledu jako zástupné utrpení a pro smrt se objevuje nový pozitivní obsah. Smrt a nemoc nejsou pouhým jednoduchým vypočítaným trestem za hřích a mohou být cestou toho, kdo patří Bohu a svým utrpením otevírá život pro druhé a jako trpící se stane jejich zachráncem. Nemoc a smrt již nejsou hranicí, kde člověk je bez užitku a smyslu, neúčinný také pro Boha, jehož nemůže chválit. Utrpení se může stát novou možností člověka.⁹⁴

Pokud vycházíme ze souvislosti činů a následků a náboženství bychom chápali jen z hlediska pozemského užitku a pozemské spravedlnosti, zbyl by nám pocit zmaru a zoufalství. Zbožnost by byla zbytečná a stává se jedinou marností. Žalmista prožívá štěstí hříšníků, jichž se nic netýká. Mocní se stávají nadlidmi, kterým vše vychází a svět se stává zvráceným a zbývá jen jediná možnost. Oddat se cynismu a moci nadlidí a zavrhnout Boha. Odpověď na toto zoufalství nalézá žalmista v chrámu. Odpovědí je pohled na Boha. Závistivec je blázen a pohled na druhé mocné a majetnější a srovnávání se sebou samým se jeví jako nicotné. „Bez jakékoliv vnější výpůjčky, bez filozofických nebo mytologických schémat, jen z nitra hluboce zakoušeného společenství modlícího se s Bohem, povstala jistota: společenství s Bohem je silnější než zánik těla.“⁹⁵

Komunikace je plnohodnotný život a teprve nedostatek komunikace je smrt. Tato komunikace jako opravdová realita je silnější než seberealnější smrt. Prázdnota je zde naplněna pravou vzájemností s Bohem a je schopná vyvážit okolní svět. Toto nepodává žádný náznak teorie nesmrtnosti a je zde síla i slabina textu. Vyjadřuje jistotu, kterou může protkat novými myšlenkami a možnostmi a sblížuje Starý zákon asi nejvíce s Novým. Nový zákon není nucen formulovat zcela nové myšlenky. Přijímá vše dosavadní a dochází svého významu ve zmrtvýchvstání Ježíše. V Kristu, jenž vstal z mrtvých, dostala ohrožená víra odpověď na výkřiky úzkosti ohrožené víry. Se znamením kříže nedochází tedy k zásadnímu odklonu od směru Starého zákona. Smrt je sprovazena ze světa jako poslední nepřítel a její konec znamená jedinou vládu Boha jako nepřemožitelného života odvrhujícího od sebe stín smrti. Kristus je sám jako pravý a spravedlivý, uvržený do smrti, sestoupil do šeu, kde není chválen Bůh, kde je nečistá země a tím sestoupil do šeu sám Bůh. Smrt přestává být zapomenutou zemí temnoty. Bůh ze smrti tímto prostorem bez komunikace učinil prostor své přítomnosti, že ji navštívil skrze Krista, ji překonal. Pohled na smrt je třeba vidět i ve srovnáních. Smrt je přítomná jako nicota prázdné existence, to je jen zdáním opravdového života. Smrt je opravdu přítomná při fyzickém

⁹⁴ Srov. RATZINGER, J., Benedikt XVI.: *Eschatologie Smrt a věčný život*, Společnost pro odbornou literaturu Barrister a principal, o.s. 2008, s. 53-60.

⁹⁵ Tamtéž, cit. s. 61.

rozkladu těla, je fyzickým umíráním, je přítomná v nemoci a konci hmotného těla. Smrti, ale můžeme čelit odvahou lásky. Ta se neprosazuje a dává se bližnímu. Smrti vzdorujeme, když se zřekneme vlastních výhod a věnujeme je ve prospěch pravdy a spravedlnosti. Tyto tři podoby se navzájem spojují a souvisejí se smrtí Ježíše. Vyjasnění křesťanského pojetí smrti je v tom, že smrt a utrpení rozkládá člověka fyzicky, ale má jej přivést k nalezení sebe sama. Vlastní život mu nepatří a nemůže s ním disponovat. Smrt je poražena v Kristu. V něm se stává z absolutní moci neomezenou láskou. Smrt je poražena tam, kde s Kristem a v Kristu člověk umírá. Přijetím Krista zraje člověk ke skutečnému, věčnému životu.⁹⁶

⁹⁶ Srov. RATZINGER, J., Benedikt XVI.: *Eschatologie Smrt a věčný život*, Společnost pro odbornou literaturu Barrister a principal, o.s. 2008, s. 63-70.

Závěr

Cílem této práce bylo zjištění a objasnění potřeby či přínosu zavedení stálé duchovní služby v Policii ČR. Poté co jsme se seznámili s náročností a složitostí výkonu služby u Policie ČR a jejich hlavních úkolů, bylo zjištěno, že na samotné policisty jsou kladeny mimo jiné i velké morální a etické požadavky. Vzhledem k tomu se policista může dostat do extrémní situace, se kterou si sám bez pomoci druhého nedokáže poradit. Tyto stresové situace potom mohou vést k poklesu výkonnosti v jeho zaměstnání a případně nežádoucí změně v žebříčku jeho morálních hodnot. U policisty může také dojít k narušení duševní a duchovní rovnováhy. Běžnou pomocí pro takto postižené policisty je nabízena služba policejního psychologa. Tuto pomoc řadoví policisté často odmítají, neboť mají obavu, že sdělené osobní informace, týkající se jejich momentálního vnímání, prožívání a jednání by mohly být zneužity zaměstnavatelem proti nim. Situaci ani neřeší služba duchovního, který je zařazen v Posttraumatické intervenční péči, neboť se jedná o externistu.

Na základě zkušeností s duchovní službou v zahraničních bezpečnostních sborech, nebo v Armádě ČR lze konstatovat, že pokud je poskytována stálá duchovní služba, která je kdykoliv k dispozici a je začleněna ve struktuře ozbrojené složky, tak je respektována. Konkrétní duchovní pak může navázat osobní vztah, který je založen na vzájemné důvěře a mimo řešení krizových situací může na dostupném stupni víry poskytovat pastorační péči jednotlivým policistům. Kněz navíc vnímá člověka jako bytost stvořenou k Božímu obrazu, chápe důstojnost jeho svědomí, vznešenost jeho svobody i tajemství jeho smrti ve světle Božího zjevení.

Z uvedeného vyplývá, že by bylo žádoucí v Policii České republiky zřídit stálou duchovní službu, policejního kaplana tak jako tomu je v Armádě České republiky.

Použitá literatura

- [1] Akutní a posttraumatické zátěžové reakce po extrémních událostech při výkonu služby. Informace pro nadřízené, postižené, kolegy, životní partnery. Brožura Policie ČR.
- [2] American police chaplain association,
<http://amaricanpolicechaplain.org/index.php?page=mission-and-values>
- [3] Armáda České republiky, <http://armada.vojenstvi.cz/>
- [4] BREČKA, T. A., Rescue report 4/2011
- [5] BROŽ, V.: *Morální teologie*. (skripta) Hradec Králové 2005,
- [6] Časopis policista 6/2001,
- [7] DOLISTA, J., *Misijní úsilí církve*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001,
- [8] DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J., *Policie a profesní etika se zaměřením na etický kodex Policie České republiky*. Praha: Střední policejní škola Ministerstva vnitra v Praze, 2003,
- [9] DUFOUR, X. L. a kolektiv.: *Slovník biblické teologie*. 2. vyd. Řím: Velehrad – Křesťanská akademie, 1981,
- [10] Duchovní služba Armády České republiky,
<http://www.kaplani.army.cz/index.php?id=21>
- [11] GALAŠ, R., *Vznik Etického kodexu Policie ČR a jeho místo v oblasti motivace*. In Sborník článků z 2. ročníku mezinárodní vědecké konference Zvládání extrémních situací 18. – 20. 11.2009, Praha, ISBN 978-80-254-5909-6.
- [12] HERZOGOVÁ, Z., *Etické principy policejní práce*, měsíčník min. vnitra, policista 4/2002,
- [13] HERZOGOVÁ, Z., *Policejní etika*, Praha 2003,

- [14] HOLUB, T., *Pastorační služba v Armádě České republiky*. Praha: Pastorační středisko Praha, 2007,
- [15] International conference of Police chaplains, <http://www.icpc4cops.org/about-us/our-beginning.html>
- [16] *Jeruzalémská Bible*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2009.
- [17] Katholische Polizeiseelsorge,
<http://polizeiseelsorge.org/hp145/Aufgaben.htm?ITServ=CY5062a8bX1367c27c87fX2694>
- [18] Kolektiv autorů: 20 let Policie České republiky, <http://www.policie.cz/clanek/20-let-policie-ceske-republiky.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>
- [19] KNICHAL, J., *Historie duchovní služby v armádě*. www.vira.cz. Dostupné na: <http://www.vira.cz/Texty/Clanky/Historie-duchovni-sluzby-v-armade.html>
- [20] LAŇKA J., *Fenomén náboženství v ozbrojených složkách, Možnosti kaplanství u PČR na základě reflexe zkušeností DS AČR*, Diplomová práce
- [21] LAŇKA, J., *O nás*, <http://www.kpacz.cz/index.php/o-nas>
- [22] MATES, P., ČECHMÁNEK, B., HROMÁDKA, M., KRAMÁŘ, K., RAJMAN, J., *Policejní právo. Právní předpisy s komentářem*. 2. vydání. Praha : Linde, 2004,
- [23] Ministerstvo obrany České republiky, <http://www.mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/duchovni-sluzba-v-acr-64633/>
- [24] Ministerstvo vnitra Slovenské republiky, Poslanie duchovnej služby, <http://www.minv.sk/?poslanie-duchovnej-sluzby>
- [25] NESVADBA, P., *Policejní etika*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009,
- [26] Policie ČR, *Etický kodex Policie České republiky*,
<http://www.policie.cz/clanek/eticky-kodex-policie-ceske-republiky.aspx>
- [27] Policie ČR, Odbor psychologických služeb, <http://www.policie.cz/sluzby-odbory-skupiny-odbor-psychologickych-sluzeb.aspx>

- [28] Portál Policie.cz, Základní principy shengenu,
<http://www.policie.cz/clanek/zakladni-principy-shengenu.aspx>
- [29] Portál policie.cz, O nás – Policie České republiky, <http://www.policie.cz/clanek/o-nas-policie-ceske-republiky-policie-ceske-republiky.aspx>
- [30] RATZINGER, J., Benedikt XVI.: *Eschatologie Smrt a věčný život*, Společnost pro odbornou literaturu Barrister a principal,o.s. 2008,
- [31] Redakce, Universum-Revue České křesťanské akademie, 3/2011,
- [32] Rozkaz policejního prezidenta č. 1/2009, O profesní etice Policie České republiky.
- [33] Seznam týmů Posttraumatické intervenční péče, Oddělení psychologie a sociologie, Odbor personální Ministerstva vnitra, 2008,
- [34] Smlouva mezi Ekumenickou radou církví a Českou biskupskou konferencí o podmínkách vzniku a působení duchovní služby v resortu Ministerstva vnitra z června 1998.
- [35] SOTOLÁŘOVÁ, M., Časopis policista 6/2001, Posttraumatická intervenční péče o policisty,
<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/policista/2001/0006/phare.html>
- [36] ŠKODA, J., VAVERA, F., ŠMERDA, R., *Zákon o policii s komentářem*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009,
- [37] VYMĚTAL, Š., VOSKA, V., TOMAN, O., JUNGWIRTOVÁ, J., URBAN, K., *Možnosti psychologické podpory v Policii ČR*,
- [38] *Kodex kanonického práva.*, Hlava 8, čl. 2, Kán. 564, Zvon České katolické nakladatelství Praha 1994,
- [39] Terénní příručka pro pracovníky psychosociálních a humanitárních služeb, kteří se angažují při hromadných neštěstích většího rozsahu. Překlad Baštecká, B. Praha : MV ČR, ADRA ČR, 2002,
- [40] Zákon o Policii České republiky

Přílohy

Příloha č. 1 – dopis Mezinárodního křesťanského policejního společenství

P.O. Box 999
Rickmansworth
Hertfordshire
WD3 9RJ
United Kingdom
E mail office@internationalcpf.org

Dear ICPF member,

Last weekend we had our yearly board meeting near London in the United Kingdom. We were very happy to receive the affiliation application form ahead of the meeting and at the meeting we had the honour to sign your certificate which is enclosed with this letter and I welcome you as a member of the fellowship.

The board consists at the moment of members from United Kingdom, Germany and Switzerland. You will see on the web page that we are growing and hope that one day there will be Christian Police Groups in every country in the world.

Our main goal is to deliver prayer information from as many countries as possible about the growing national Christian police work. We also want to encourage each other in helping Christian police officers in starting a national organisation.

We will seek to find partner organisations in various countries. We will exchange information of our national meetings, so as to hear what God is doing in our respective countries.

It is great to welcome you into this family and we pray that God will richly bless our work together in the Gospel.

Yours Sincerely,

on behalf of Matthias Lehmann,
ICPF Chairman

International Christian Police Fellowship

This is to certify that the below mentioned organisation has been officially admitted as a member of the International Christian Police Fellowship

Křesťanská policejní asociace

On behalf of the board of ICPF

Signature

Date, 10th 2012

Date

Signature

10 March 2012

Date

Pomáhat a chránit

POLICEJNÍ PREZIDIUM ČESKÉ REPUBLIKY

Policejní prezident

Praha 12. května 2011

Č.j. PPR-9110-1/ČJ-2011-99KA

Počet listů: 1

KŘESŤANSKÁ POLICEJNÍ ASOCIACE
Klíperovo náměstí 75
Chlumec nad Cidlinou
503 51

SDĚLENÍ

Na základě Vaší žádosti o udělení výjimky ze zákazu užívání slova „policie“, která byla doručena e-mailem dne 18. dubna 2011, Vám podle ustanovení § 99 odst. 2 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky **udělují výjimku ze zákazu užívání slova „policie“ v názvu občanského sdružení KŘESŤANSKÁ POLICEJNÍ ASOCIACE.**

Podle ustanovení § 99 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky nesmí být slovo „policie“ nebo slovo od něj odvozené obsaženo v obchodní firmě, v názvu právnické osoby nebo v názvu orgánů (organizačních článků) právnických osob a jiných organizací. Výjimku z tohoto zákazu může udělit policejní prezident v případech, kdy použití slova „policie“ nebo slova od něj odvozeného neohrozí dobrou pověst Policie České republiky nebo nenavozuje dojem souvislosti osoby nebo organizace s Policií České republiky.

Z předložených stanov vyplývá, že občanské sdružení KŘESŤANSKÁ POLICEJNÍ ASOCIACE má být nezávislou, dobrovolnou, neziskovou, profesní a zájmovou organizací sdružující policisty a zaměstnance zařazené v Policii České republiky, policejních školách a Policejní akademii České republiky, kteří jsou členy křesťanských církví či křesťanské hodnoty vyznávají. Z těchto důvodů je možné slovo „policejní“ v názvu občanského sdružení ponechat.

plk. Mgr. Petr LESSY
policejní prezident

Strojnické 27
170 89 Praha 7

www.policie.cz

Tel.: +420 974 834 351
Fax: +420 974 834 700

129

ZÁVAZNÝ POKYN

policejního prezidenta

ze dne 14. listopadu 2001,

kterým se zřizuje systém poskytování posttraumatické intervenční péče příslušníkům Policie České republiky, kteří prožili traumatizující událost v souvislosti s plněním služebních úkolů

K zabezpečení poskytování posttraumatické intervenční péče příslušníkům Policie České republiky (dále jen "policista"), kteří prožili traumatizující událost v souvislosti s plněním služebních úkolů stanovených zvláštním právním předpisem⁹⁷⁾, s t a n o v í m :

Čl. 1

Předmět úpravy

Tímto závazným pokynem se v Policii České republiky (dále jen "policie") zřizuje decentralizovaný systém posttraumatické intervenční péče. Upravuje se zřízení a činnost intervenčního týmu, práva a povinnosti členů intervenčního týmu a poskytování posttraumatické intervenční péče policistům.

Čl. 2

Vymezení pojmů

Pro účely tohoto závazného pokynu se rozumí

- a) posttraumatickou intervenční péčí péče poskytnutá policistovi, který v souvislosti s plněním služebních úkolů převážně spojených s akcemi zvláštního nasazení prožil traumatizující událost, která může negativně ovlivnit jeho další výkon služby,
- b) traumatizující událostí zátěžová situace, kterou může být zejména použití střelné zbraně, smrt kolegy, braní rukojmí, akce na záchranu rukojmí, sebevražda, pokus o sebevraždu, pronásledování nebezpečného pachatele, zákroky proti agresivním skupinám, pohled na usmrcení osob či jejich těžká zranění, výslech oběti a vlastní zranění,
- c) bezodkladnou primární pomocí bezprostřední užití prostředků, jejichž cílem je zmírnění následku traumatizující události,
- d) následnou péčí další nutná opatření poskytnutá po bezodkladné primární pomoci nebo dle potřeby a zhodnocení situace,
- e) intervenčním týmem skupina zajišťující poskytování posttraumatické intervenční péče složená z vyškolených policistů, zaměstnanců policie (dále jen "pracovník") a mimoresortních externích poradců (např. duchovních, které vysílá Ekumenická rada církví a Česká biskupská konference), jmenovaných

⁹⁷⁾ Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

služebním funkcionářem s personální pravomocí (dále jen "služební funkcionář").

Čl. 3

Poskytování posttraumatické intervenční péče

(1) Poskytování posttraumatické intervenční péče zajišťují členové intervenčních týmů zřízených u Policie České republiky správ krajů a správy hl. m. Prahy (dále jen "správa kraje") a u Policejního prezidia České republiky pro policisty zařazené v působnosti těchto útvarů. Pro policisty zařazené u policie útvarů s působností na celém území České republiky zajišťují posttraumatickou intervenční péči členové všech intervenčních týmů, zpravidla dle teritoriální působnosti správy kraje.

(2) Úkolem členů intervenčního týmu je provést v přímé časové souvislosti s traumatizující událostí bezodkladnou primární pomoc a v případě potřeby v následujících dnech a týdnech následnou péči policistovi a seznámit jej s možnostmi dlouhodobé pomoci prostřednictvím dalších odborníků.

(3) Koordinaci činnosti intervenčního týmu zajišťuje jmenovaný koordinátor.

(4) Metodické řízení a odbornou přípravu členů intervenčních týmů garantuje oddělení psychologie a sociologie odboru personálního Ministerstva vnitra.

Čl. 4

Zřízení intervenčního týmu

(1) Koordinátory jmenuje policejní prezident na návrh oddělení psychologie a sociologie odboru personálního Ministerstva vnitra.

(2) Členy intervenčního týmu zřízeného u správy kraje jmenuje ředitel správy kraje z pracovníků se služebním působištěm v teritoriu správy kraje. Členy intervenčního týmu zřízeného u Policejního prezidia České republiky jmenuje policejní prezident.

(3) Ředitel policie útvaru s působností na celém území České republiky navrhuje policejnímu prezidentovi jmenovat do intervenčního týmu zřízeného u Policejního prezidia České republiky pracovníky zařazené u policie útvaru s působností na celém území České republiky se služebním působištěm v hlavním městě Praze; ředitelům správ krajů navrhuje jmenovat do intervenčního týmu zřízeného u správy kraje pracovníky zařazené u policie útvaru s působností na celém území České republiky se služebním působištěm v teritoriu správy kraje.

(4) Návrh na jmenování členů nově vznikajícího intervenčního týmu zřízeného u správy kraje zpracovává koordinátor podle přihlášek uchazečů o členství a předkládá jej příslušnému služebnímu funkcionáři; v případě intervenčního týmu zřízeného u Policejního prezidia České republiky policejnímu prezidentovi.

(5) V případě rozšíření intervenčního týmu nebo personálních změn budou další členové intervenčního týmu vybíráni formou strukturovaného rozhovoru. O vhodnosti uchazeče o členství rozhodují všichni členové intervenčního týmu. Návrh na doplnění intervenčního týmu předkládá příslušnému služebnímu funkcionáři nebo policejnímu prezidentovi koordinátor.

(6) Přihlášku za člena intervenčního týmu uchazeč o členství předloží koordinátorovi prostřednictvím přímého vedoucího, který na ní vždy uvede své stanovisko.

(7) Pracovníci jmenovaní do intervenčního týmu zůstávají zařazení na stávajících systemizovaných pracovních místech a funkcích. Poskytování posttraumatické intervenční péče se považuje za nedílnou součást výkonu služby či výkonu práce a doplňuje se do pracovní náplně pracovníka.

(8) Člen intervenčního týmu může být z intervenčního týmu uvolněn na vlastní žádost, která nemusí obsahovat důvody; může být na návrh předložený koordinátorem odvolán služebním funkcionářem, který jej za člena intervenčního týmu jmenoval. K návrhu na odvolání člena intervenčního týmu se vyjádří kolektiv členů intervenčního týmu.

Čl. 5

Koordinátor

Koordinátor, který odpovídá za činnost intervenčního týmu, zejména zajišťuje

- a) předkládání návrhů na jmenování a odvolání členů intervenčního týmu,
- b) registr členů intervenčního týmu,
- c) evidenci materiálně technického zabezpečení intervenčního týmu,
- d) spolupráci s ostatními intervenčními týmy,
- e) požadavky na odborné materiály, školení a další vzdělávání členů intervenčního týmu,
- f) vedení evidence poskytnuté intervenční péče v souladu se zvláštním právním předpisem⁹⁸⁾,
- g) průběžnou spolupráci intervenčního týmu s dalšími odbornými pracovišti (i mimoresortními).

Čl. 6

Činnost intervenčního týmu

(1) Činnost člena intervenčního týmu při poskytování posttraumatické intervenční péče, při účasti na poradách a školeních a dalších činnostech souvisejících s členstvím v intervenčním týmu, se posuzuje jako výkon práce nebo výkon služby.

(2) Člen intervenčního týmu nesmí být jakkoliv znevýhodňován z důvodů jeho činnosti v intervenčním týmu.

(3) Členové intervenčního týmu vycházejí z etických zásad, řídí se právními normami a využívají své odborné kvalifikace. Ve své činnosti a rozhodování jsou nezávislí. Členové intervenčního týmu jsou povinni zachovávat mlčenlivost o skutečnostech souvisejících s činností intervenčního týmu a zachovávat anonymitu policisty, kterému posttraumatickou péči poskytli.

(4) Je-li člen intervenčního týmu požádán o poskytnutí posttraumatické intervenční péče nebo považuje-li poskytnutí této péče ze své strany za nabídnuté, požádá osobně přímého vedoucího o uvolnění k jejímu poskytnutí; ten jej uvolní, pokud tomu nebrání naléhavé pracovní nebo služební úkoly.

⁹⁸⁾ Zákon č. 101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

(5) V případě náhlé a neočekávané potřeby poskytnutí posttraumatické intervenční péče je člen intervenčního týmu povinen vhodným způsobem požádat neprodleně o uvolnění přímého vedoucího.

(6) Pokud by byla dotčena povinnost mlčenlivosti ohledně identity policisty, jakož i takových okolností, jež by mohly umožnit určení identity, postačuje k uvolnění člena intervenčního týmu pro poskytnutí posttraumatické intervenční péče prokázání věrohodnosti předpokladů pro uvolnění člena intervenčního týmu k policistovi či policisty k členu intervenčního týmu.

(7) Cesty, jichž je v konkrétním případě poskytnutí posttraumatické intervenční péče zapotřebí, jsou posuzovány jako pracovní nebo služební.

(8) Posttraumatickou intervenční péčí je třeba poskytovat pokud možno v pracovní době či v době služby člena intervenčního týmu nebo policisty. Nebude-li to v konkrétním případě možné, rozhodne přímý vedoucí s ohledem na okolnosti konkrétního případu o tom, zda doba poskytnutí posttraumatické intervenční péče nad rámec pracovní doby nebo doby služby bude uznána jako práce přesčas.

(9) Posttraumatickou intervenční péčí je možné poskytovat na pracovišti policisty, na pracovišti člena intervenčního týmu nebo na jiném místě, pokud o to policista požádá nebo člen intervenčního týmu uzná za vhodné.

Čl. 7

Žadatelé o poskytnutí posttraumatické intervenční péče

(1) O poskytnutí posttraumatické intervenční péče je oprávněn požádat policista již v průběhu traumatizující události nebo v kterékoliv době po jejím skončení.

(2) O poskytnutí posttraumatické intervenční péče žádá policista podle svého uvážení přímo některého člena intervenčního týmu nebo může požádat o zprostředkování operačního důstojníka, nadřízeného, kolegu apod.

(3) O poskytnutí posttraumatické intervenční péče pro policistu je oprávněn požádat přímý vedoucí nebo vyšší nadřízený jestliže se domnívá, že taková péče je pro policistu nezbytná v důsledku traumatizující události.

(4) O poskytnutí posttraumatické intervenční péče pro policistu požádá přímý vedoucí nebo vyšší nadřízený po zvláště závažných traumatizujících událostech, tj. použití střelné zbraně proti osobě se smrtelným následkem nebo těžkým zraněním, v případě usmrcení dítěte, usmrcení osoby, které bylo spojeno s mučivými útrapami nebo při něm došlo k závažným zraněním, která jsou vizuálně patrná, a v případě, kdy byl policista sám objektem nebezpečného útoku třetích osob.

Čl. 8

Mítnost a materiální zabezpečení pro poskytnutí posttraumatické intervenční péče

(1) Je-li člen intervenčního týmu požádán o poskytnutí posttraumatické intervenční péče nebo považuje-li poskytnutí této péče ze své strany za nabídnuté, přímý vedoucí člena intervenčního týmu nebo policisty na vyžádání

člena intervenčního týmu v době co možná nejdříve zajistí vhodnou místnost, ve které by mohlo poskytnutí posttraumatické intervenční péče nerušeně proběhnout.

(2) Přímý vedoucí člena intervenčního týmu zajistí v případě poskytování posttraumatické intervenční péče mimo pracoviště na jeho žádost služební dopravní prostředek k uskutečnění cesty za policistou, pokud poskytnutí služebního dopravního prostředku nebrání závažné pracovní nebo služební úkoly.

(3) Přímý vedoucí nebo vyšší nadřízený policisty, v případě, že požádá o poskytnutí posttraumatické intervenční péče pro policistu, zajistí služební dopravní prostředek pro dopravu člena intervenčního týmu, pokud se nedohodne s přímým vedoucím člena intervenčního týmu jinak a pokud poskytnutí služebního dopravního prostředku nebrání závažné pracovní nebo služební úkoly. Totéž platí i v případě, že o poskytnutí posttraumatické intervenční péče požádá sám policista, včetně jeho dopravy na místo poskytnutí posttraumatické intervenční péče.

Čl. 9

Spolupráce s církevními organizacemi

Spolupráce s Ekumenickou radou církví a Českou biskupskou konferencí v oblasti poskytování posttraumatické intervenční péče je upravena samostatnou dohodou s Ministerstvem vnitra.

Čl. 10

Školení a vzdělávání uchazečů o členství a členů intervenčního týmu

Uchazeči o členství a členové intervenčního týmu jsou povinni zúčastňovat se odborné přípravy a akcí organizovaných koordinátory a oddělením psychologie a sociologie odboru personálního Ministerstva vnitra a jsou povinni sami dbát o svůj odborný růst.

Čl. 11

Společná a závěrečná ustanovení

(1) Seznam členů intervenčního týmu zřízeného u správy kraje a u Policejního prezidia České republiky, včetně jejich hodností a titulů, a kontaktní telefony a adresy, musí být kdykoliv k dispozici policistům na všech pracovištích a operačních střediscích policie.

(2) Policisté nesmí být žádným způsobem znevýhodňováni v souvislosti s poskytnutím posttraumatické intervenční péče.

Č.j. PPR-1055/OPP-2001

Policejní prezident
genpor. JUDr. Jiří KOLÁŘ v. r.